

LAŠKA LIETUVIAMS

ŠIAME NUMERYJE:

Bažnyčia ir mes technikos amžiuje

Aštuoni palaiminimai

Vaiko individualybė ir drausminimas

Tikrasis kelias

Kunigas karo sukury

1963

BALANDIS / APRIL / XIV / NO. 4

TURINYS

BAZNYČIA IR MES TECHNIKOS	
AMZIUJE — K. Trimakas, S. J.	110
TIKRASIS KELIAS — A. Baronas	114
AŠTUONI PALAIMINIMAI (I) —	
A. Grauslys	117
KUNIGAS KARO SŪKURY (XI) —	
B. Krištanavičius, S. J.	123
VAIKO INDIVIDUALYBĖ IR	
DRAUSMINIMAS — P. Maldeikis	131
BANGA (eil.) — Nijolė Jankutė	134
VISUOTINIAI BAZNYČIOS SUSI-	
RINKIMAI — J. Vaišnys, S. J.	139
KAIP REAGUOTI I “MALDOS	
GRANDINĖLES”? —	
K. Trimakas, S. J.	142
IŠ FILMŲ PASAULIO —	
K. Bučmys, O.F.M.	142
LIETUVIAMS REIKŠMINGA	
PROGA	144

LAIŠKAI LIETUVIAMS — Tėvu Jėzuitų leidžiamas religinės ir tautinės kultūros mėnesinis žurnalas.

Redaktorius — **J u o z a s V a i š n y s, S. J.**

Viceredaktorius — **Kęstutis Trimakas, S. J.**

Administratorius — **Petras Kleinotas, S. J.**

Meninė priežiūra — **Algirdas Kurauskas**

Fotografija — **Algimantas Kezys, S. J.**

Spaustuvė — **Immaculata Press, Putnam, Connecticut.**

Redakcijos ir Administracijos adresas:
2345 W. 56th Street, Chicago 36, Illinois.
Tel. REpublic 7-8400.

LETTERS TO LITHUANIANS. Published monthly except July and August, when bi-monthly, by The Jesuit Fathers of Della Strada, Inc., Yearly subscription \$3.00, single copy 30¢. Entered as second class matter and 2nd class postage paid at the Post Office, Chicago, Ill. and additional office of mailing in Thompson, Connecticut.

“Laiškų Lietuviams” iliustracijas be redakcijos leidimo naudoti draudžiama.

1963 BALANDIS
(APRIL)
VOL. XIV, NO. 4

LAIŠKAI LIETUVIAMS

RELIGINĖS IR TAUTINĖS KULTŪROS ŽURNALAS

O FELIX CULPA! — PARADOKSIŠKAI NUSKAMBA ŠIAIS ŽODŽIAIS

DIDŽIOJO ŠEŠTADIENIO LITURGIJA.

LAIMINGAS NUSIKALTIMAS, PALAIMINTA NUODĖMĖ,

KAD MUMS UŽPELNĖ TOKĮ IŠGANYTOJĄ!

JEIGU NE NUODĖMĖ, TAI NEBŪTŲ DŽIAUGSMINGŲ VELYKŲ,

NEBŪTŲ PERGALĖS NĖ PRISIKĖLIMO.

TIESA, KAD MIRTIS, PUOLIMAS IR NUODĖMĖ YRA BLOGYBĖS,

BET KAI JOS NUGALIMOS, KAI PUOLUS KELIAMASI,

TAI TAMPA TIK TRIUMFU IR GALINGU PERGALĖS HIMNU.

JEIGU NEBŪTŲ TAMSOS, TAI NEĮVERTINTUME ŠVIESOS,

JEIGU NEBŪTŲ LIŪDESIO, NE TAIP SPINDĖTŲ IR DŽIAUGSMAS.

KAI ŽMOGUS NENUSIMENA, BET SUKLUPĘS RYŽTINGAI KELIASI,

TAI NIEKAS JO NUGALĖTI IR PRISLĖGTI NEGALI,

NET NĖ DIDŽIAUSIA ŠIOS ŽEMĖS BLOGYBĖ — NUODĖMĖ.

NUGALĖTOJUI NEBAISŪS BUVUSIOS KOVOS SUNKUMAI,

ATSIKĖLUSIAM JAU NEBESKAUDUS KRITIMAS.

PAKĖLUSIAM ŽVILGSNĮ Į DANGŲ IR PAKILUSIAM NUO ŽEMĖS

JAU NĖ ŽEMIŠKAS PURVAS NUSKAIDRINTŲ DRABUŽIŲ NESUTEPS.

* * *

IŲ LAIKŲ didžiausias materialinis laimėjimas yra technika. Netikintieji ją laiko vien žmogaus pergale; tikintieji joje mato ir Dievo ranką. Leonas XIII kiekvieną išradimą vadino "dievybės žiežirba", o Pijus XII teigė: "Technikos pažanga ateina iš Dievo ir gali vesti pas Jį."

Kardinolas Suhard žvelgia į ateitį: "Vystosi naujas pasaulis... Katalikai negali žvelgti į vis daugėjančius modernius išradimus vien kaip į atsitiktinius įvykius arba mokslines įdomybes. Šie išradimai yra labai svarbūs. Jie turi būti integruoti į pasaulio išganymo akiratį. Juk tikrumoje jie ne tik pasaulį puošia, bet stato naują pasaulį" (*Essor ou declin de l'eglise*).

Technika atneša su savimi pavojus. Tie pavojai yra ne technikoje, bet žmonių laikysenoje. Žmonės gali labai greitai susižavėti savo darbais, vis daugiau naudotis technikos vaisiais, mažiau kurti, vis labiau dvasiškai atbukti. Šios laikysenos vis labiau apima dabarties žmones.

Savo 1957 m. Kalėdų kalboje Pijus XII išpėjo žmones neapsiakinti "akių pažangos žavesiu" ir nepasivergti technikos "ribotumui". Ne žmogus technikai, bet technika žmogui. Deja, žmogus vis labiau pajungiamas technikai ir dėl to "žmonės tampa menkesni už daiktus" (Theodore M. Hesburgh C.S.C., Notre Dame universiteto prezidentas).

Technikos amžiuje Bažnyčios laukia didis uždavinys parodyti žmonijai kaip, vystant techniką, dvasiškai vystytis. "Perteikiant ir tobulinant turimas gėrybes, reikia moralinių jėgų. Besaikis vartojimas, daugiau naudojantis negu kuriant, bei neatsižvelgimas į kitus žmonijos šeimos narius tikrai nepadedą mūsų civilizaciją išlaikyti nei į aukštesnį lygį pakelti... Mes trokštame, kad mūsų bažnyčios stropiai mokytų susivaldymo, darbštumo, saikumo, pašaukimui pasišventimo bei pareigingumo" (Gustave Weigel, S. J., "Religion and the World Crisis", *The Catholic Mind*, 1961, November-December, p. 491).

Taip pat reikalingi aiškūs principai, technikos pramogas kuriant bei jomis naudojantis. Pasilinksminimai iš dorovės sferos negali pasitraukti. "Meno pagrindinis tikslas, jo *raison d'etre*, yra padėti tobulinti dorinę asmenybę" (Pijus XI, *Vigilanti cura*). Ypač šiais laikais, kada pramogų gamyba daugumoje yra neatsakingų biznierių rankose, kurie vilioja žiūrovus pigiomis priemonėmis, mus turi vesti "tiksliai sąžinė ir subrendęs sprendimas" (Pijus XII, *Miranda prorsus*).

Religija technikos amžiuje

Anksčiau žmogus artimai rišosi su gamta: ji jam teikė prieglobstį, maistą ir pramogą. Ji liudijo jam apie Dievą. Dabar gi ji pasidarė svetima, nebepricinama. Žmogus apsisiautė savo paties

padarytais daiktais ir pasijuto visko kūrėjas ir centras. Technika jam pagamina įvairiausių produktų. Žmogus ėmė vis labiau jais žavėtis, jų geisti. Gyvenimas tapo daiktų medžiokle. Rodos, technika su savo vaisiais užėmė religijos vietą. O tačiau išigyti daiktai neatnešė pasitenkinimo. Neatnešė nė tie, kurių toliau ieško... Žmogus lieka daiktais nepasotinamas.

Atsitraukęs nuo gamtos, žmogus lieka vienas su savo padarytais daiktais. Gamta žmogui nebekalba. Daiktai kalba tik apie jų kūrėją — patį žmogų. Tai kas primins jam Dievą? Tiktai pats žmogus — jo paties nepasisotinantį širdis, vis toliau į laimę besiveržianti.

Šių laikų religija kaip tik turi kreipti dėmesį į žmogaus esminį gyvenimo įprasminimą. "Technikos amžiuje... (religija) taps paprastesnė turiniu ir forma, bet, gal būt, gilesnė", pranašauja kardinolas Frings. Ir jaunimas pripažįsta, kad ritualų nesupranta ir nori "kažko paprasto", "autentiškai kilnaus". Krikščionybė yra kaip tik tokia. Bet Bažnyčia turi atsisakyti praejusių laikų formų ir pristatyti krikščionybės esmę nauja suprantama kalba. O mums patiems belieka nesustoti prie išorės, bet veržtis į pačią religijos širdį — asmenišką Dievą.

Mistinis Kristaus Kūnas
besivienijančiame pasaulyje

Pasaulis jungiasi technikos priemonėmis. Jos pateikia ausims telefoną,

akims televiziją, kojoms susisiekimo kelius. Tačiau asmenis suartina tiktai dvasia. Technika yra bedvasė. Protams ir širdims egoizmo nenutraukiamus ryšius gali duoti tik krikščionybė.

Krikščionių grupėse plazda atgijęs noras vienytis. Nekatalikų sektos susibūrė į Pasaulinę Bažnyčių Organizaciją (World Council of Churches). Dabar Visuotinio Susirinkimo proga vyksta dialogas tarp katalikų ir nekatalikų.

Nekatalikai labai domisi Mistinio Kristaus Kūno sąvoka. Vienas svarbiausių jų pageidavimų Vatikano Antrajam Susirinkimui yra aiškiau aptarti Mistinio Kristaus Kūno apimtį. Tas pageidavimas sutampa su daugelio katalikų norais, kurie bus svarstomi antroje sesijoje. Tačiau jau dabar girdėtis kryptį duodančių atsiliepimų.

Luigi Ciappi, O. P., oficialus popiežiaus teologas, neseniai pareiškė, kad ir nekatalikų tarpe yra "tikrų krikščionių, ... susijungusių tam tikroje antgamtinių dovanų vienybėje su Kristumi ir Jo Mistiniu Kūnu", ir kad "krikščionys, be kaltės atskirti nuo Apaštališkojo Sosto, Šv. Dvasios vedami, siekia susijungti su matomos Katalikų Bažnyčios bendruomene norų, ilgesio ir troškimo sparnais". Karl Rahner tvirtina, kad pasaulis yra pilnas "anoniminių krikščionių".

Toji tiesa Katalikų Bažnyčioje nėra nauja. Abiejų teologų pasisakymai yra paties Kristaus žodžių aidas, kad "dau-

gelis (neizraelitų) iš rytų ir vakarų sėsis dangaus karalystėje su Abraomu” (Mat. 8, 11). Tačiau toji tiesa dar niekada taip aiškiai nebuvo skelbiama, kaip dabar.

Mistinis Kristaus Kūnas turi jungti ne vien jau esamus krikščionis. Jis gali — ir turi jėgų — apimti visą žmonių technikos amžiuje. “Tikrumoje tik dabar pradeda atsirasti gera proga krikščionybei. Juk tik dabar visuotinėje istorijos eigoje susijungė pasaulis, kuris jau nuo seno buvo beieškąs krikščionybės, kaip visų žmonių religijos” (Karl Rahner, *Sendung und Gnade*, 1959, p. 314).

Mistinio Kristaus Kūno žavingumą mato ne tik krikščionys, bet ir kiti vienybės ištroškę geros valios žmonės, ypač jaunimas. Vienas profesorius taip rašo: “Aš atsimenu vieną susirinkimą prieš kelius metus, kuriame kalbėtojas svarstė mūsų laikų menininkams, ypač rašytojams, prieinamus didžius meno šaltinius. Pasaulietiškom sąvokom jis apibūdino Mistinio Kūno doktriną. Jo kalbai pasibaigus, publika, daugumoje susidedanti iš vieno pasaulietiško universiteto studentų, pertraukė programą dešimt minučių ovacijomis. Kitas kalbėtojas atsisakė savo paskaitos to ką tik pareikšto *didžio* tvirtinimo pagerbimui” (Weston M. Jenks, Jr., “Social Attitudes of Today’s Students”, *The Catholic Mind*, 1962, December, p. 40).

O kas būtų, jeigu mes nebe vien žodžiais skelbtume, bet darbais gyventume Mistinio Kristaus Kūno tikrove? Tada netikintieji dar entuziastiškiau reaguotų — jau nebe žodžių ovacijomis, bet įsijungimu į Didžiosios Brolystės gretas Kristuje. Matydami jos reikšmę, negalime likti abejingi. Jos plitimas priklauso ir nuo mūsų minčių, žodžių bei darbų. Tačiau patys

aktyvūs tapsime tik tada, kai priartėsime prie Kristaus.

Mūsų uždavinys — Kristų sutikti

Didžios asmenybės gyvena nepaprastai turiningu dvasiniu gyvenimu. Arčiau stovintieji užsikrečia iš jų spinduliuojančia dvasia. Kristaus vidinė gelmė yra be ribų. Su Juo gyvenusieji mokytiniai užsidegė Jo dvasia. Šiais laikais Jo Bažnyčia, norėdama atsinaujinti, turi iš naujo pasiimti savo Įsteigėjo dvasia. Šiandien, kai neįmanoma Kristų sutikti fiziškai, reikia priartinti prie Jo dvasiškai.

Evangelijoje Kristus mums duoda savo prasmę, Eucharistijoje — savo draugystę. Vienas kitą papildo: “Evangelija be Eucharistijos — būtų nesandžiojo kalba; gi Eucharistija be Evangelijos — nekalbančiojo buvimas” (Flodoaldo Richtmann, S. J.). Dabar gi mes turime ir Jį ir Jo žodžius.

Grižti prie Evangelijos. Modernių laikų apaštalas Charles de Foucauld sako: “Mes turime grįžti prie Evangelijos. Kai mes negyvename pagal Evangeliją, Jėzus negyvena mumyse. Mes privalome grįžti prie neturto, prie krikščioniško paprastumo. Jėzaus užtenka. Kur Jis yra, nieko netrūksta. Jis pasilieka Viskas laike ir amžinybėje”.

Laikui bėgant, skelbiamoji žinia nusinešioja, idėjos ir idealai nublunka. Pamažu pridedama kažką savo; aiškina savaip; išleidžiama, kas sau arba klausantiems nepatinka. Didžiausias pavojus — iš Linksmosios Naujienos išleisti Kristų ir Jo dvasią. Tada ji tampa nebe linksma naujiena, nes nebeskelbiama linksmybės priežastis. Todėl reikia nuolatos atvira širdimi grįžti prie Evangelijos, klausytis Kristaus žodžių, įsijausti į Jo jausmus, suprasti, ko Jis laukia iš mūsų šiandien.

Šv. Raštas turi tapti kiekvieno mūsų asmeniškai skaitoma knyga — ne ta, į kurią ilgiausiai akys įbestos, bet toji, nuo kurios skaidriausiai protas šviesėja ir širdis karščiausiai kaista.

Pranešama, kad po Visuotinio Susirinkimo bus pertvarkytos sekmadienių evangelijos, įvedant įvairesnių ištraukų. Tas pakeitimas gali šiek tiek padėti. Bet tai mažmožis, palyginus su mūsų didžia ir sunkia užduotimi: Evangelijos skelbėjai turi perduoti neiškreiptą Kristaus mokslą, klausytojai — jį priimti, o visi — pagal jį gyventi. Tik tada, kai Evangelijai pašvęsime savo protus, širdis, rankas ir lūpas, pasiseks “modernųjį pasaulį priartinti prie amžinų, gyvybę duodančių Evangelijos energijų” (Jonas XXIII, *Humanae salutis*).

Sutikti Kristų liturgijoje. Plačiai paplitus dvasinės gelmės stokai, kyta paviršutiniškumas Dievo kulte. Kai kurie, paveikti daiktų žavesio ir savo interesų, ima vis labiau atitraukti nuo Dievo kulto. Kiti (tokių žymiai mažiau), ne tiek išganymo, kiek paguodos ieškodami, paskęsta šalutiniuose pamaldumuose. Abiejų klaida esminiai yra ta pati: vieni ir kiti stato savo interesus aukščiau Dievo: pirmieji Dievą nustumia į šalį; antrieji nori Juo pasinaudoti.

Savo apaštališkame laiške “*Inde a primis*” popiežius Jonas XXIII tikinčiuosius skatina labiausiai kreipti dėmesį į tuos pamaldumus, kurie tiesioginiai rišasi su išganymu. Kardinolas Frings pataria darniai sujungti subjektyvų - asmenišką pamaldumą “per Mariją į Jėzų” su objektyviu — liturgišką “per Kristų į Tėvą”.

Mums visiems yra būtina suprasti ir vertinti liturgiją — Mišių Auką ir Sakramentus. Jie nėra vien tik simboliškos ceremonijos. Nėra nei automatai

malonėms gauti. Be Kristaus veikimo jie būtų bevaisiai. Juose veikia gyvas Kristus, pasiaukodamas, krikštydamas, stiprindamas, atleisdamas, maitindamas, laimindamas šeimos gyvenimui ar kunigo pašaukimui, mirties valandą ruošdamas mus amžinybei. Sakramentus priimdami, turime asmeniškai su Juo santykiauti. Tada liturgija mums taps, kas ji savo esme yra, “mokykla šventumui, pagrindinė priemonė mūsų sielas sujungti su Kristumi” (Milano arkivyskupas kardinolas Montini).

Visuotinio Susirinkimo pirmoje sesijoje buvo ilgai svarstomi liturgijos klausimai. Atrodo, pakeitimus praveisti bus pavesta vyskupams pagal laiko ir vietos aplinkybes. Prie to liturgijos atgaivinimo turime ir mes prisidėti prasmingu ir aktyviu dalyvavimu.

* * *

Taip, svarbiausia — šiais laikais mums reikia iš naujo sutikti Kristų. Tik tada mes susidursime nebe su abstrakčia dogmatine krikščionybe (kurios tikrovėje nėra, ji yra tik mūsų sąvokose), bet su Asmeniu, vertu mūsų tikėjimo, pasitikėjimo ir visiško pasišventimo. Tada mums nesuprantamos išorinės Bažnyčios apraiškos nuslinks kaip šydas ir atidengs Bažnyčios, kaipo Kristaus meilės bendruomenės, tikrovę. Lygiagrečiai mes atsiversime žmonėms ir aplinkai. Matydami Kristų, mūsų Brolių, norintį savo asmeniškai meile apimti visus, plėsimė ir gilinsimė savo asmeniškus santykius su visais — su krikščioniais ir nekrikščioniais, su tikinčiais ir netikinčiais. Rūpinsimės ir sielosimės šių laikų žmonių vargais ir džiaugsimės bendrais džiaugsmais.

Kristų ir žmones sutinkančio krikščionio bruožai yra ne savimi pasiten-

kinantis sustingimas, bet dinamiškas dvasios ugdymas; ne beasmenis dogmų ir formų laikymasis, bet asmeniška draugystė su Kristumi; ne išorinė vergystė įstatymams, bet vidinė Dievo vaiko laisvė; ne baimė nusidėti, bet drąsa daryti gera; ne vien išsaugoti, kas gauta, bet priimti, kas kitų rasta; ne bėgti iš pasaulio, bet Kristumi atkurti pasaulį.

Tik toks krikščionis šiais laikais bus ištikimas Kristui ir įtakingas bendra laikiams. *Bus ištikimas* — technikos daiktų ir malonumų nesuviliotas, neiš-

duos Kristaus ir neiškreips krikščionybės, nes žinos Jo meilės ir dvasios brangumą. *Bus įtakingas* — būdamas atviras šių laikų geroms idėjoms ir siekiam, žodžiu ir gyvenimu mokės Kristų pristatyti dvasingumo stokojančiam, vienybės išsiilgusiam technikos pasauliui.

Atsinaujinančiai Bažnyčiai kunkuliuojančiame pasaulyje reikia tokių sūnų ir dukterų... Tada nebe Bažnyčia ir krikščionys derinsis prie laikų, bet laikai prie jų.

TIKRASIS KELIAS

ALOYZAS BARONAS

(“L. L.” konkurse I-ją premiją laimėjusi novelė)

ARPŠVENTINIS laikotarpis mane visada būdavo užkrečiąs grauduliu. Naujieji Metai, man atrodydavo, taip dažnai kartodavosi, kad nenoromis išibrėždavo beprasmiškumo mintis ir pagaudavo keista depresija. Jaučiau, kad turtėji, gyvenime šio to išigyji, bet nepabaigiamai iš rankų slysta laikas, nuvertinąs visą sunkiai uždirbtą turtą. Tokią niūroką po Naujų Metų popietę žiūrėjau pro savo namų platumą saliono langą į smulkų sniegą, kuris be paliovos krito, kartais suvilnydamas, lyg dūmai. Iš traškančių radiatorių sruveno šilima, minkštose šlepetėse buvo patogų, tačiau kažkoks praradimo jausmas vertė eiti lauk, ir po poros minučių žengiau pustušte gatve, smulkiam sniegui krentant į akis. Už

poros blokų paskambinau prie studijų draugo inžinieriaus Beniaus Kerulio namų. Naujų namų duris pravėrė Beniaus tėvas Povilas, iš vidaus tvoskė šilima, ir mane pradžioje griebė svai-gulys, lyg po kelių alaus stiklų.

— Gerai, kad užsukai, braižiau tokią verandą ir baisia nusibodo, — tarė iš darbo kambario atėjęs vienmarškinis Benius. Jis buvo jaunas ir aptukęs, ir jo rankos blizgėjo. Senojo Kerulio žmona buvo išvykusi pas dukterį, mes trys vyrai patogiai susėdome salione ir žiūrėjome, kaip lauke vis labiau prietemėjo ir pustė.

Senyvas, žilas ir sudžiūvęs Povilas Kerulis atnešė kvortą alaus, kaire ranka suėmęs butelį, dešine kilnojo stiklus. Nykščiu ir smiliumi laikydamas, stiklą statė ant stalo, gi kiti trys pirš-

tai likdavo išsitiesę. Aš seniai žinojau, kad senis nejudina trijų pirštų, bet dabar taip įdėmiai pažvelgiau į juos, kad abu Keruliai tai pastebėjo ir jaunasis nusijuokė:

— Tėtis kelią rodo.

— Taip, vaike, rodau kelią, visada rodau, jau trisdešimt metų, — pasakė senis Kerulis, patrynė kaire sudžiūvusią kaktą, ir valandėlę visi tylėjom. Tebuvo girdėti tik radiatorių monotoniškas traškėjimas, gi gatvėj kažkas kankinosi, negalėdamas iš sniego ištraukti automašinos, ir beveik buvo gaila, lyg gyvo daikto, taip virkdomo, tarpais piktai sukaukiančio automobilio. Jaučiausi anuo žvilgsniu, į senio nelankstomus pirštus, nusikaltęs ir galvojau, kaip atitaisyti, bet tėvas vėl tarė:

— Jau trisdešimt metų, kai rodau tiesų kelią.

— Aš tai puikiai prisimenu, — pasakė Benius.

Sutemo. Sūnus uždengė platų langą, ir kambary tapo lyg dar šilčiau, nebebuvo matyti krintančio sniego ir judančių, apsnigtų, drebančių medžių šakų. Iš stovimos medinės, sunkios, puošnios lempos švystelėjo melsva šviesa. Salione buvo jauku. Mes lėtai gerėm alų, ir jis sruveno gyslomis, keistai kutendamas krūtinę.

— Aš žinau, kad tu viską prisimeni, — šypsojosi sausomis ir plonomis lūpomis tėvas, ir man atrodė, kad jis turėjo būti labai šykštus. Tačiau šią apgaulingą mintį jis pertraukė, pakeldamas stiklinę, ir aš staiga nugrėžiau akis, kad nepamatyčiau jo ištiestų pirštų.

— Tai, va, ir rodau tikrąjį kelią, — pasakė tėvas, valandėlę nutilo ir vėl tęsė: — pasakose vaizduojami neturtingi žmonės geresni, bet tai netiesa. Neturtingas žmogus irzlus ir jis ne-

kenčia kartais artimiausio žmogaus. Dėkokite Dievui, kad Amerika turtiniga. Vargšas negali duoti, nes geros širdies neužtenka. Reikia turėti. Prisimenu savo skurdžią vaikystę ir save mažą, suskirdusiom kojulėm didelėse sodžiaus ganyklose ir kartais jaučiu koryų perštėjimą. Prisimenu, kai buvau paauglys, talkininkai mūsų bakūžei padėjo uždėti naują stogą. Tik vienas kaimynas nė piršto nepajudino. Jis nekenė manęs ir motinos. O buvo senyvas, stiprus žmogus, nors į roges kinkyk. Talkininkai nespėjo užkelti skliautų, gi vakare pakilo stiprus vėjas. Jis lėkė, pasakytume, kaip be galvos ir daužėsi pašelmenyse ir medžiuose. Šis vėjas nunešė naują mūsų namelio stogą. Jį trenkė į seno sodo medžius, kaip didelę antklodę, ir grebėstai, šiaudai, grįžtės ir kartelės kabėjo, lyg išdraskytas gandrulizdis. Kaimynas žiūrėjo pro tvorą, akis primerkęs, šypsojos ir pumpsėjo pro ūsus: “Pum, pum, tai, va, kaip grybą nupūtė. Varnai lizdą itaisė. Tfiu, ir darbas”, nusišpiovė ir ėmė stebėti savo trobos pilką malksnų stogą. Atsimenu, kaip ganant kerdžius per rasoje sušlapusias kelneles du kartu pertraukė botagu, kruvinus rimbus ant blauzdų nešiojau visą savaitę, bet tuoj pat pamiršau nuoskauką, kai jis kartą išsitraukė iš kišenės obuolį ir pasakė: “Va, Poviliuk, nepyk, be reikalo nubaudžiau, ne tu buvai kaltas”. Bet kaimyno, kuris manęs nemušė, bet niekino, tyčiojos iš mano skurdo ir nepajėgumo, nekenčiau. Kai motina laukė, kad greičiau užaugčiau ir jai padėčiau, aš norėjau užaugti, kad galėčiau atkeršyti. Laikas bėgo, kaimynas vis dar buvo tvirtas, niekada nesirgo, bet ėjo senyn natūraliai, nužaliuodamas, kaip rudeniop medis. Užaugau, vedžiau ir džiaugiuos, kad Beniaus ne tokia skurdi vaikystė, —

Povilas Kerulis matė save mažą berniukštį kažkur laiko nuotolius suvargusį ar skriaudžiamą ir graudindamasis nutilo. Tebuvo girdėti tik sniege nuskendusios mašinos kauksmas.

— Tiesa, kad yra tarp kai kurių žmonių kažkoks neapykantos laukas, — pasakiau, — o vis tiek viskas praeina.

— Kerštas yra malonus, ir jau nuo minties, kad jis savaime, be jokių pastangų ateis, yra saldus, — kalbėjo vėl tėvas, — nes aš mačiau, kaip bevaikis kaimynas seno ir kaip jam vis kasdien labiau sunkėjo. Kartą buvo tokia pat sninganti diena, — Kerulio balsas virpėjo, jį puolė atsiminimų griūtis, ir tai pastebėjęs Benius tarė:

— Taip, tėtė, aš viską puikiai atsimenu. Mudu su seseria žiūrėjome pro langą į gatvelę, kurios viduriu ėjo pravėžos, tamsios ir kreivos, kaip gaisro susukio geležinkelio bėgiai. Prabėgdavo kartais šuo, praeidavo griuvinėdamas apsnigtas žmogus, pravažiuodavo kas nors rogėmis. Staiga, iš posūkio išlindo apipustytas arklys, tempias porą ilgų rąstų. Šalia ėjo kaimynas, senas ir sušalęs. Jis buvo tikras Kalėdų senelis, grįžtas namo pavargęs ir praradęs viską, net ir barzdą. Tik balti ūsai nesiskyrė nuo apšerkšnėjusios kailinių apikaklės. Senis gabeno iš miško rąstus, kurie, tempiami į kiemą, nuslydo į griovelį ir atsirėmė skersai gatvę į tvorą. Pliaukšėjo botagas, arklys daužė pakinktus, griūdamas senis stūmė roges. Jis buvo kietas ir nesidairė į langus pagalbos, kurios jam dabar labai reikėjo. Tūpčiojo aplink, ir mums buvo gaila, nes atrodė, kad nieko nėra blogiau, kaip būti senam ir silpnam. Virš mūsų galvų, per viršutinį lango keturkampį žiūrėjo tėtis ir šypsojosi. Tai buvo dar vienas nepasisekimas senėjančio kaimyno dienų

tekmėje. Mes prašėme tėčio išeiti ir padėti, nes mes nejutome keršto "saldaus skonio". Laikas buvo atėjęs, skurdi, vieniša senatvė kartojosi nepajėgiais vaiko veiksmais.

— Taip, — įsiterpė tėvas Kerulis, — aš išėjau laukan, daugiau gailėdamasis arklį negu kaimyno, kuris graudindamasis dėkojo, ir tas jo nusižeminimas man buvo šlykštus. Bet ir aš nieko negalėjau padaryti. Mane pagavo kovos geismas. Kažkaip neatleidžiamai norėjau ištraukti ratus. Vienu metu, rodos, jau buvau iškėlęs, ir arklys, lyg suprasdamas, truktelėjo pirmyn, bet rogės vėl nuslydo atgal, prispausdamos prie tvoros delną. Buvo šalta, tačiau įkarštyje nejutau skausmo, net kažkokia šilima nutekėjo ranka. Nepajėgdami iškelti, išvertėm rąstus į patvorį ir, kai įėjau į vidų, ranka buvo sutinusi ir skaudėjo. Daktaro miestelyje nebuvo, malonus, simpatingas šundaktaris sugydė, bet trijų pirštų ir šiandien nevaldau, visą laiką, kaip Benius sako, rodydamas tikrąjį, artimo meilės ir gailestingumo kelią.

Povilas Kerulis nutilo, už lango buvo girdėti normalus ištraukto automobilio ūžimas ir linksmi žmonių balsai. Aš gi nustebejęs paklausiau:

— Bet kaip tik atvirkiščiai. Jei jūs būtumėte nepasigailėję, o toliau sau žiūrėję pro langą, jūsų ranka ir šiandien būtų sveika.

— O, ne, reikėjo ne šypsotis, bet padėti, kol rogės nebuvo galutinai paskendusios. Kas greit padeda, padeda sau, — ramiai atsakė tėvas.

— Taigi, kas gali žinoti, kaip kada reikia pasielgti, — nusišypsojo Benius, stambiomis rankomis pakeldamas stiklą ir pastumdamas lėkštę su sūriu.

— O aš per tą ilgą laiką supratau, ką kada reikia daryti, — pabrėžė tėvas.

ALNO pamokslas, apie kurį kalba šventieji evangelistai Matas ir Lukas, yra gyvenimiškos krikščionybės ir jos nuotaikų santrauka, o aštuoni palaiminimai — tos santraukos santrauka. Kaip dešimt Dievo įsakymų Senajame Testamente išreiškė prigimties įstatymą, taip krikščioniškosios sąžinės Įstatymą ir jos idealą nusakė aštuoni Kristaus palaiminimai Naujajame Testamente. Tie palaiminimai — tai atsakymas į laimės ieškančios žmogaus prigimties ilgesį. Aštuoni palaiminimai — tai aštuoni keliai į laimės kalno viršūnę. Kiekvienas jų skelbia jau čia, žemėje, laimės užuomazgą, kuri pražys pilnu žiedu amžinybėje. Jie šalina tas kliūtis, kurios trukdo siekti tikros laimės. Tie palaiminimai — tai paguodos žodžiai, lydimi antgamtinių pažadų visiems tiems, kurie save pamiršta, kitiems aukojasi ir kenčia.

Vysk. F. Sheen tvirtina, kad kalno pamokslas glaudžiai rišasi su Kalvarijos kalnu, nes tuos palaiminimus, taip priešingus pasaulio dvasiai, Kristus skelbdamas, pats sau pasirašė mirties

---

Vėliau išėjau namo. Benius išlydėjo mane, norėdamas nusipirkti vakarinį laikraštį.

— Žiūrėk, jau nustojo snigti, — pasakė mus abu išlydėjęs tėvas Kerulis. Jis dviem pirštais laikė duris, o kiti trys rodė kažkur į prašviesėjusią begalinę erdvę, kad lengviau galėtum suprasti tikrojo kelio prasmę.

sprendimą. Kančios metu Jis pats tuos palaiminimus įvykdė.

Taip, savo palaiminimais Kristus iškėlė ir pagarbino tas nuotaikas ir elgesio taisykles, kuriomis pasaulis taip biauursi, nes jis gyvena visai kitokiomis nuotaikomis. Šia prasme aštuoni palaiminimai nuskambėjo, kaip bet kada ištarti revoliuciškiausi žodžiai. Jie pasirodė žmonėms, kaip paradokšai, tai yra neįtikimos nesąmonės, prieštaraujančios sveikam protui, kurios, sumaišydamos įprastų vertybių eilę, tai, kas balta, pavadino juoda, o kas juoda — balta. Tai buvo naujo protavimo ir naujo dalykų vertinimo pradžia. Tad neveltui Kristus savo kalno pamoksle nekartą pastebė, kaip iki šiol buvo, o toliau buvusį mokslą papildė nauju patobulinimu: "Jūs girdėjote, kad seniesiems buvo pasakyta... aš gi sakau jums..." (Mato 5).

Jules Monchanin (†1957), prancūzų kunigas, atsiskyrėlis Indijoje, kurs bandė savo pavyzdžiu ir susitikimais su indais jiems teikti krikščionybę indišku stiliumi ir indiškais sąvokomis, savo knygoje "Ermities du Saccidananda" svarstydamas Indijos galimybes sukrikščionėti ir matydamas indų dvasingumą, tvirtina, kad "indas tik tada atpažins Bažnyčioje prisikėlusįjį Kristų, kai matys joje įvykdytą kalno pamokslą".

Esmingiausia kalno pamokslo dalis — aštuoni palaiminimai yra krikščioniškojo gyvenimo konstitucija ir subtiliausia gyvenimo poezija, kurioje slypi giliausia tikrovė, įrodyta ir paliudyta šventųjų gyvenimais. Tad neveltui

ir Visų Šventųjų šventės Mišių evangelija yra paimta iš tos Šv. Rašto vietos, kurioje kalbama apie aštuonis palaiminimus. Taip pat ir kiekvienose šv. Jono Krizostomo liturgijos Mišiose yra giedami aštuoni palaiminimai.

“Palaiminti beturčiai dvasioje, nes jų dangaus karalystė” (Mato 5, 3)

Netikintieji, išjuokdami šį palaiminimą, beturčius dvasioje vadina dvasios beturčiais, t. y., kvailais, silpnapročiais žmonėmis. Kristus, skelbdamas šį palaiminimą, apie tokius žmones tikrai negalvojo. Jei taip būtų, kaip sako netikintieji, tai negalėtų būti giliai tikinčiųjų ir net šventųjų mokslininkų. Tačiau žinoma, kad daugumas mokslininkų buvo tikintieji.

Ši palaiminimą yra įprasta aiškinti taip, kad čia turima galvoje tie, kurie nėra prisirišę prie turto. Bet šiandien dauguma evangelijų aiškintojų logiškai galvoja, kad, jeigu kituose palaiminimuose kalbama apie liūdinčius, gailestingus, persekiojamus ir pan. tikrąja, o ne tik dvasine prasme, tai ir šitame palaiminime pirmoje eilėje yra suprantami tikrieji beturčiai, o ne vien beturčiai dvasioje. Žinoma, žodis “dvasioje” taip pat turi gilią prasmę, nes palaiminti yra tik tie, tikrieji beturčiai, kurie yra drauge ir beturčiai dvasioje, t. y., kurie apie turtą nesvajoja, jo nesiekia, turtingiesiems nepavydi ir savo stoviu, artimu Kristaus neturto stoviu, yra patenkinti. Šiam aiškinimui duoda pagrindą ir šv. Luko evangelija, kur pirmasis Kristaus palaiminimas tiesiai nusakomas čia minėta prasme: “Palaiminti beturčiai, nes jūsų yra Dievo karalystė” (Luk. 6, 20). Jeigu kas dar abejotų, ar čia kalbama apie beturčius tikrąja prasme, tai toliau to paties kalno pamokslo tęsinyje šv. Luko evangelijoje randa-

me tokius žodžius: “Vargas jums, turtingieji, nes jūs jau turite savo paguodą” (Luk. 6, 24). Tokią pirmojo palaiminimo prasmę patvirtina ir kai kurie aštrūs Kristaus pasisakymai prieš turtinguosius.

Tad nenuostabu, kad šitaip pirmąjį Kristaus palaiminimą suprasdami, visa eilė tų, kurie ypatingai arti norėjo sekti Kristų, negalėjo neatsiminti paties Kristaus nurodytos artimo sekimo sąlygos, būtent, turto išdalavimo. Dėl to ypatingą mistišką meilę rodė neturtui šventieji ir visi tie, kurie nebandė atskiesti Kristaus evangelijos. Jau nebekalbant apie šv. Pranciškų Asyžietį, tą italų vadinamą “poverello (vargšelį), kurs prieš mirtį kankinosi, kad jo įsteigtoji vienuolija krypsta nuo pilno ir griežto evangeliško neturto, ypatingą neturto meilę šiais laikais randame Leono Bloy ir Charles de Foucauld asmenyse. Šio paskutiniojo dvasioje besikuriantieji vienuolynai (Mažieji Jėzaus Broliai ir Mažosios Jėzaus Sėserys) nieko taip nepabrėžia, kaip neturtą, ir stengiasi gyventi tokiose sąlygose ir tokiu būdu, kad medžiaginiu gyvenimu niekuo nesiskirtų nuo neturtingiausių darbininkų šeimų.

Iš to, kas čia pasakyta, darant išvadą ir nustatant pirmojo palaiminimo prasmę, randame tris tos prasmės atspalvius arba laipsnius. Aukščiausias šio palaiminimo laipsnis — tai laisvanoriškas turimo medžiaginio turto atsisąjūdimas ir tapimas beturčiu iš meilės Kristui bei Jo neturtui. Šitas pirmas palaiminimo laipsnis užsitarnauja aukščiausio pagyrimo ir aukščiausio čia, žemėje, laimės, kurią nujauti tegali tas, kas jos yra patyręs. Tokia išvada kyla iš Kristaus žodžių: “Kiekvienas, kurs palieka namus... ar dirvas dėl mano vardo, gaus šimteriopai ir paveldės amžinąjį gyvenimą” (Mato

19, 29). Žemesnis palaiminimo laipsnis — tai nesavanoriškas neturtas, kuris savanoriškai dvasioje priimamas ir iš Dievo meilės noriai ir kantriai pakeliamas. Žemiausias palaiminimo laipsnis yra skiriamas medžiaginiai turtingiems, kurie vis dėlto prie turto nėra prisirišę ir kurie nemano, kad jis yra aukščiausia vertybė, kurie jį laiko tik Dievo Apvaizdos jiems duota priemone daryti geriems darbams.

Čia reikia dar sustoti prie vienos, kad ir netiesioginės šio palaiminimo prasmės, kylančios iš dvasinio turto sąvokos. Šio palaiminimo vertais galima laikyti ir tuos, kurie, būdami nuolankūs, viską, kas juose yra gera, priskiria ne sau, bet Dievo malonei. Tokią šio palaiminimo prasmę galima kildinti ir iš Marijos giesmės "Magnificat", kur sakoma: "Jis numeta nuo sosto galiūnus ir išaukština žemuosius. Alkstančius Jis pripildo gėrybėmis, o turtuolius paleidžia tuščius" (Luko 1, 52-53). Tie nuolankieji tai yra žmonės, kurie savo ribotumą visais atžvilgiais pripažįsta ir kurie supranta savo nepastovumą bei dorovinį silpnumą, nes viso dvasinio gyvenimo pradžia ir pagrindas yra savo dvasinio neturto pripažinimas ir Dievo malonės reikalingumo bei būtinumo pažinimas. Dėl to yra teisingi mūsų laikų rašytojo D. Barsoti žodžiai, kad "visas gyvenimas yra ne kas kita, kaip išsirydymas iš kiekvieno rūbo ir išsiliuosavimas iš kiekvieno ryšio". Taip rašydamas, jis galvojo apie dvasios neturtą, apie tą nieko nesisavinimo nuotaiką, kuri ruošia kelią Dievo malonei.

Šis palaiminimas, imamas čia minėta prasme, yra nukreiptas prieš pilnuosius puikybės ir išdidžiuosius, kurie visiškai nepripažįsta savo priklausomybės nuo Dievo, tariasi esą dvasiniai turtingi, doroviniai be priekaišto ir net

šventi. Tokiais jautėsi Kristaus laikų fariziejai, demonstruodami savo ištikimumą religiniams įstatymams ir niekindami kitus. Bet jie susilaukė aštriausių Kristaus žodžių ir pasmerkimų.

Tarp kitko, medžiaginių turtų turėjimas ugdo ir didina dvasios išdidumą, nes turtuolis, žinodamas, kad pinigais pasaulyje yra didelė galybė, nes juo galima ne tik nupirkti, bet ir papirkti bei suvedžioti, tariasi esąs ir visais kitais atžvilgiais vertesnis už neturtinąjį.

Baigiant svarstyti šį palaiminimą, reikia išdėmėti, kad tikro neturto dvasia gali išiviešpatauti tik tame, kurs nieko daugiau negali pageidauti nei turėti, nes jis gyvena Dievu. Žmogus, Dievą suradęs, nurimsta, nors nieko neturėtų, nes jis surado Tą, už kurį didesnio negali būti. Kas suranda tai, kas tikrai vertinga, tas pamiršta mažesnes vertybes. Tos mažesnės vertybės jam pasidaro nevertos dėmesio.

Vokiečių mistikas Eckhart, svarstydamas šį palaiminimą, skiria daug dėmesio to palaiminimo pirmumui, sulyginus jį su kitais palaiminimais, nes tik tas, kurs nevertina medžiaginio turto, tegali vertinti dvasines vertybes ir yra atviras krikščionybei, kuri yra mokslas apie dvasines vertybes ir jų branginimą. Dėl to galima teigti, kad jeigu, anot evangelisto, "beturčiams skelbiama evangelija" (Mat. 11, 5), tai taip buvo ne atsitiktinai, nes jie yra tinkamesni priimti dvasinėms vertybėms

"Palaiminti romieji, nes jie paveldės žemę" (Mat. 5, 4)

Aiškinant šio palaiminimo prasmę, pravartu žinoti, kaip kitomis kalbomis jis išreiškiamas. Lietuviškas "romieji" prancūziškai sakoma "les doux — sal-

dieji”, vokiškai “Sanftmuetigen — švelnieji”, lenkiškai “cisi — tylieji”. Taigi, tie romieji savo giliausia esme yra kantrieji, kurie, nežiūrint prieštaravimų, priešingumų ir kitų nemalorumų, išlaiko pusiausvyrą ir pasilieka ramūs bei tylūs. Tai tokie, anot palaiminimo, paveldės žemę, tai yra, laimės sau kitų žmonių širdis, prisidės prie Dievo karalystės plitimo žemėje ir laimės tą “gyvųjų žemę” amžinybėje (taip kartais vadinama Šv. Rašte pomirtinė Dievo karalystė).

Šis palaiminimas kai kurių klaidingai aiškinamas visiško pasyvumo blogio akivaizdoje prasme, sakoma, kad jis skelbiant visišką atlaidumą net ir piktos valios žmonėms. Šia prasme ir L. Tolstojus aiškino Kristaus pasakymą “nesipriešinkite blogiui” (Mat. 5, 39). Bet toks jo aiškinimas nebuvo teisingas, nes Kristus blogiui visuomet priešinosi, aiškiais ir atvirais žodžiais smerkdamas fariziejų veidmainystę ir melą. Tad pasakymas “nesipriešinkite blogiui”, kaip galima suprasti iš bendros evangelijų minties, reiškia, kad nereikia priešintis blogomis, nedoromis priemonėmis. Priešinimasis blogomis priemonėmis reikštų, kad kovotojas prieš blogį pats užsikrėtė blogiu ir tokiu būdu, tariamai kovodamas su blogiu, jį tik daugina.

Kristus, atėjęs į pasaulį kovoti su blogiu, parodė, kad Jis jokių būdu blogio nepasiekiamas, nes į visus užgavimus ramiai reagavo ir visą neteisingumą, žiaurumą bei nedėkingumą, patirtą kančios metu, panardino į tą gailėstingumu dvelkiantį posakį: “Tėve, atleisk jiems, nes nežino, ką daro” (Luk. 23, 34). Visą savo evangelijos skelbimo laiką visiems, kad ir nedoriams, jeigu tik matė juose bent trupinėlių geros valios, Jis, švelniu gailėstingumu juos apsupdamas, turėjo

teisę sakyti: “Mokykitės iš manęs, nes aš romus ir nuolankios širdies” (Mat. 11, 29).

Romumo dorybė kitų pykčio, pajukos, neteisingumo ar negarbingumo akivaizdoje praktiškai pasireiškia ramiu ir saikingu žodžiu arba kantriu tylėjimu. Tačiau apsiriktų tas, kurs manytų, kad šis palaiminimas ugdo liurbiskumą, kad romumo dorybė — tai bejėgis pasyvumas. Šitoje dorybėje yra daug aktyvumo, nes daug sunkiau yra tylėti ir išlaikyti pusiausvyrą negu kalbėti ir pikta reaguoti, kai siela kokio nors blogio yra įaudrinta. Romumui išlaikyti reikia eilės kitų dorybių: artimo meilės, kantrybės, susivaldymo ir kt. Neveltui senovės kiniečių išminčius Laotse yra pasakęs, kad “žmogus, kuris gyvas yra minkštas ir lankstus, miręs darosi kietas ir standus. Kietumas ir standumas — tai mirties palydovai, o švelnumas ir minkštumas — gyvybės reiškiėjai”. Tad, anot šito filosofo, romusis gyvena pilnutine dvasios gyvybe — aktyvumu. Štai kodėl toji dorybė yra aktyvi ir ta prasme, kad ji veikia kitus. Tas pats Laotse, tai atvaizduodamas, sako, kad “niekas nėra minkštesnis ir silpnesnis už vandenį, tačiau niekas geriau už vandenį neįveikia tai, kas kieta ir stipru”.

Romumas — tai dvasios jėga, nes romieji stovi aukščiau už visus jiems sakomus ar daromus nemalonus. Jie nepasiduoda pašalinėm įtakom. Gyvenimo priešingumai jų sielos gelmių nesudrumsčia.

“Palaiminti, kurie liūdi, nes jie bus paguosti”, (Mato 5, 5)

Šv. Luko evangelijoje šis palaiminimas reiškiamas taip: “Palaiminti, kurie dabar verkiate, nes juoksitės” (6, 21). O to skausmo, kaip medžiaginio, taip ir dvasinio, dėl kurio verkiama ir

liūdima, yra tiek daug pasaulyje. Neveltui oficialioje Bažnyčios maldoje "Sveika Karaliene" žemė yra vadinama ašarų pakalne.

Šio palaiminimo prasmę ir turinį giliau gvildenant, pirmiausia reikia pastebėti, kad krikščionybė skausmo skaudumą bei liūdesį supranta ir pateisina. Krikščionybės idealas jokių būdu nėra bejausmingumas ir abejingumas. Krikščionybė skelbia, kad ateis amžinasis gyvenimas, kuriame "Dievas nušluostys nuo akių kiekvieną ašarą" (Apr. 21, 4). Bet jau ir šiame laikiname gyvenime krikščionybė turi priemonių skausmą įprasminti, palengvinti ir kenčiantį paguosti.

Šiuo palaiminimu nenorima garbinti melancholijos ir pesimizmo, nes juk krikščionybė yra linksma naujiena. Jau ir šv. Povilas skyrė dvejopą nuliūdimą (2 Kor. 7, 10). Vienas yra "Dievui tinkąs nuliūdimas, kurs gimdo ištvėringą atgailą", o kitas "pasaulio nuliūdimas, kurs gimdo mirtį". Šiame palaiminime suprantamas pirmasis nuliūdimas, kurs ieško ir randa suraminimą Dievuje. Antrasis, grynai gamtinis, nekartą beviltiškumu nudažytas nuliūdimas, kurs virsta nusiminimu, yra dažniausiai netikinčiųjų nuliūdimas, išsemias jėgas, naikinas sveikatą, kartais virstas savižudybe. Toks liūdesys nėra palaimintas, jis negali susilaukti tikros ir pilnos paguodos. Jei tokiam liūdesiui laisva valia tikintysis pasiduoda, tada, anot vieno rašytojo, jis tartum pasako Dievui, kad jam vien Dievo neužtenka, kad būti laimingu jam dar kai ko reikia. Šitokia nuotaika dvelkia nešvelnia širdimi Dievui.

Čia yra suprantamas liūdesys dėl pa-neigimo ir po kojomis pamynimo tiesos, teisingumo ir gėrio mummyse bei mūsų aplinkoje. Tai yra šventas liūdesys. Pirmiausia čia laiminami tie,

kurie liūdi, verkia ir gailisi dėl savo nuodėmių. Toks liūdesys yra sąlyga gauti nuodėmių atleidimui, sąžinės palengvinimui ir susiraminimui. Šitokią palaimintą, džiaugsmu virtusį liūdesį pergyvenęs šv. Augustinas galėjo taip rašyti: "Ten, kur pykau ant savęs... kur pajutau gailestį... kur, Tavo pagalba pasitikėdamas, pasiryžau atnaujinti gyvenimą, ten pradėjai man saldėti" (Išpažinimai).

Dar labiau šio palaiminimo yra verti tie, kurie liūdi ne tik dėl savo, bet ir dėl viso pasaulio nuodėmių, dėl to, kad, anot mistikų, "Meilė nėra mylima". Toksai liūdesys nuolat viešpatavo šv. Jono Vianney širdyje ir nuolat temdė jo veidą.

Tasai liūdesys dėl nuodėmių praktiškai tampa askeze, t. y., taikymu sau visų tų priemonių ir būdų, kuriais kovojama prieš nuodėmę, nes, kad galė-

tų mummyse gimti ir augti Kristaus norimas naujasis žmogus, reikia, kad mirtų senasis žmogus. Tą askezę ir kovą su nuodėmėmis galima išreikšti žodžiais: prisivertimas, savęs nugalėjimas, sau prieštaravimas. Šv. Alfonsas Rodriguez sako, kad gyvos žuvys plaukia prieš srovę, o negyvos nešamos pasroviui, todėl mes, jei norime žinoti, ar turime savyje Dievo dvasią, turime

save paklausti, ar mes kovojame prieš aistrų srovę, ar esame jos nešami. Liūdesys dėl nuodėmių, kuris netampa kova prieš jas, neužsitarnauja palaiminimo.

Tą šio palaiminimo skelbiamą liūdesį gali sukelti ir daugybė kitų priežasčių. Kuo žmogaus sąžinė bus gyvesnė, tuo daugiau ji suras priežasčių liūdėti. Ar ne liūdna, kad krikščionybei nesiseka, kad linksmoji evangelijos naujiena dar daugumai žmonių nėra skelbiama, kad prieškrikščioniškos jėgos tokios galingos? Ar ne liūdna, kad trečdalis pasaulio jaunimo už geležinės uždangos ugdoma kovingos bedievybės dvasioje, o čia, kad ir visoje Pietų ir Šiaurės Amerikoje, viešojo mokykla ugdo jaunimą visiško religinio indiferentizmo dvasioje? O tas indiferentizmas yra įžanga į bedievybę. Taip pat ar nėra liūdesio priežastis ir tas visiškas artimo meilės apmirimas vakarų pasaulyje, kai daugumoje kraštų beveik visiškai nesirūpinama teisingesniu turto paskirstymu, kai tas turtas egoistiškai ir nekrikščioniškai naudojamas? Darbininkijos nuo krikščionybės nutolimas, pašalinimas krikščionybės iš viešojo gyvenimo, tautų naikinimas — tai vis to krikščioniškojo liūdesio priežastys.

Reikia dar pridėti, kad, skundžiantis savo asmeninio pobūdžio liūdesiu kitiems, negalima rasti susiraminimo. Tokiu atveju galima susilaukti tik pajuokos. Juk ypač jautresnių žmonių liūdesio priežastys kartais būna taip subtilios, kad kiti jų negali suprasti. Žmonės supranta tik tai, kas jiems patiems skauda. O taip pat žmonės turi tiek savų vargų; be to, dažnai taip paskendę egoizme, kad į kito žmogaus padėtį gilintis visai nenori. Tik labai gili meilė padeda tai atjausti ir suprasti. Tik tokios meilės kalboje ga-

li atsirasti neeilinis stebuklingas suraminimo žodis. Šiaip jau ieškoti liūdesyje paguodos pas žmones gali būti dvasinio nesubrendimo ženklas. Kas Dievuje paguodos neįstengia surasti, tas jos ir kitur nesuras. Geriausiu atveju jis gal tik suras laikiną užsimiršimą. Tad liūdesio valandą tenka dažnai nešti savo kryžių. Nepamirškime ir tai, kad besiskundžiantieji nustoja teisės laukti šio trečiojo palaiminimo žadamos paguodos.

Krikščioniškasis liūdesys — tai Kristaus liūdesio Alyvų darželyje tąsa. Bet kaip Kristus, ten įžengdamas, sakė, kad Jo siela nuliūdusi iki mirties (Mato 26, 38), o vis dėlto, ten meldamasis, susiramino ir įgijo jėgos vykdyti Tėvo valią, taip ir nuliūdusiam krikščioniui reikia prisiminti raminančiąją maldos galią. "Yra kas jūsų nuliūdes? Tegul meldžiasi" (Jok. 5, 13). Čia tikintysis negali pamiršti ir tos, kuri vadinama "Nuliūdusiųjų Paguoda", kuri pati savo žemiškame gyvenime patyrė daug skausmo ir liūdesio, kuri ir dabar jaučia liūdesį dėl šių laikų pasaulio ir krikščionybės padėties, nes nekartą yra pasirodžiusi verkdamą. Ypač čia verta prisiminti verkiančios Marijos pasirodymą Prancūzijoje, Sallette vietovėje (1846. IX. 19), dėl kurios ašarų ir dėl tų ašarų priežasčių taip jaudinosi L. Bloy savo knygoje, vardu "Toji, kuri verkia".

Paguoda liūdesyje — tai didžioji krikščionybės viltis, kad Dievas yra galingesnis už visus ir už viską. Jo bus paskutinis žodis. Dievo Apvaizda viską žino ir, jei mums prileidžia daug nesuprantamų kančių bei neteisybių, tai visa tam yra rimtas pagrindas, kurio mes negalime susekti. Tačiau, Dievo malonės padedami, galime viską pakelti, įveikti ir nenustoti pusiausvyros, kaip tai aiškiai rodo šventųjų gy-

B. KRIŠTANAVIČIUS, S. J.

KUNIGAS KARO SŪKURY (XI)

(Sąjungininkų pagalba)

Penktadienį ar šeštadienį policijos viršila man pranešė, kad į stovyklą sugrįžo du "didvyriai": anas policininkas su motociklu ir policijos leitenantas. Viršilos nuomone, mes ir be leitenanto galime apsieiti. Kai stovyklai grėsė pavojus, leitenantas, pasiėmęs paskutinę susisiekimo priemonę, pabėgęs į Romą. Kai pavojus praėjęs, jis sugrįžęs čia šeiminkauti. Aš gerai padarysiu, jei į leitenantą visiškai nekreipsiu dėmesio.

Daryti priekaištų leitenantui neturėjau jokios galios, o pagirti nebuvo už

---

venimo pavyzdžiai. Gyvas tikėjimas, lydymas antgamtinių pažadų vilties, yra didysis tikinčiųjų susiraminimas liūdesio valandomis, nes "viltimi mes esame išgelbėti" (Rom. 8, 24). Šia prasme trečiasis palaiminimas tampa paguoda.

ką. Tačiau visiškai jį ignoruoti kažkaip nepritiko. Paprašiau tad viršilos, kad jį pakviestų. Gal rasime kokią nors bendrą kalbą.

Leitenantas atėjo gal už kokios minutės ir jautėsi labai nesmagiai. Nieko nelaukdamas, pasiūliau jam perimti stovyklos vadovybę. Lyg perduodamas visą galią, ištiesiau jam ranką.

Retai mačiau tokius sumišusius žmones, kaip leitenantą ir viršilą, stovėjusį už jo. Viršila išvertė akis, lyg aš būčiau proto netekęs, o leitenantas taip pradėjo raitytis ir teisintis, lyg jam būčiau pasiūlęs tapti Italijos karaliumi.

— Pone leitenante — tariau jam draugišku balsu, — su tokiais vyrais, kaip viršila ir policininkai jūs galite valdyti ne tik stovyklą, bet ir visą Italiją.

Nežinau, ar juodu suprato mano aliuziją į karalių, kuris kritišku momentu apleido kovai besiruošiančią Romą ir pabėgo pas sąjungininkus. Kaip ten bebūtų, nuo to momento karalius prarado tautoje autoritetą, ir niekas jo daugiau nebepaisė. Kai sąjungininkai pasiekė Romą, karalius atsistatydino. Dabar buvo proga pasižiūrėti, kokią išvadą iš pabėgimo padarys leitenantas.

Leitenanto išvada buvo panaši į karaliaus. Dabar jis jokių būdu nesutiko perimti stovyklos vadovybės, o po kelių dienų dingo iš mūsų akių. Mes jo nepasigedom.

Šeštadienį į stovyklą atvyko 4 sąjungininkų kariškiai: vyresnio amžiaus pulkininkas amerikietis, aukštas ir lieknas anglas majoras, kažkokio laipsnio italas karininkas ir vienas eilinis kareivis, Amerikos lenkas. Jie atstovavo užfrontinę sąjungininkų administraciją ir norėjo pasižiūrėti, kaip gyvena pabėgėliai. Matyt, apie sto-

vyklą jie girdėjo arba iš Vatikano, arba iš italų.

Vesdamas svečius per stovyklą, trumpai nupasakojau jos istoriją. Su amerikiečiu kalbėjau per lenką, anglas suprato vokiškai, su italų šnektelėjom itališkai. Parodžiau virtuves, maisto sandėlius ir keletą skurdžiausių pabėgėlių patalpų. Kalbėdamas apie vokiečius, stengiausi būti objektyvus. Fašistams neturėjau gero žodžio, o apie Vatikano pagalbą užsiminiau tik keliais žodžiais.

Kalbėdamas trimis kalbomis taip pavargau, kad pradėjau painiotis. Į italų kreipiausi vokiškai, į anglų lenkiškai, o į lenką itališkai. Vieną kartą taip susipainiojau, kad nebegalėjau rasti žodžio. Paprašiau palaukti, kad smegenų laidai vėl atsitiesų. Kai atmezgiau laidus, geraširdis amerikietis pradėjo juoktis.

Juokas yra geros nuotaikos ženklas, o esant gerai nuotakai, galima kai ką laimėti. Todėl nedelsdamas kreipiausi į pulkininką ir paprašiau, kad sąjungininkai perimtų stovyklos vadovybę. Vatikanas, tiesa, atsiuntė pagalbą, bet miltų sandėlyje yra nedaug ir greitai jų pritruksiu. Būtų tad labai gerai, kad jie kiek galima greičiau perimtų stovyklą.

Ne, stovyklos perimti jie negalėjo. Jei perims, tai gal vėliau, už 2 ar 3 savaitių. Bet pagalbos atsiųsti galėtų. Ko man labiausiai trūksta?

Paprašiau miltų, riebalų, cukraus ir kondensuoto pieno. Cukrų ir pieną prižadėjau dalinti tik vaikams ir moterims, laukiančioms kūdikių. Mažų vaikų ir moterų gali būti apie 200 ar 300.

Amerikiečio mano prašymas nenustebino ir jis pasakė O.K. Tiesa, kondensuoto pieno jis neturėjo, bet pieno miltelių turįs užtektinai. Pieno miltelius reikia ištirpdyti vandenyje, pavi-

rinti ir pasaldyti cukrumi. Deja, ir riebalų jis negalįs atsiųsti, bet miltų negailėsia.

Padėkojęs už prižadėtą pagalbą, paklausiau, kada galiu jos laukti. Pulkininkas pasižiūrėjo į laikrodį, pradėjo kažką skaičiuoti ir pagaliau man tarė: "Pirmadienį, apie 12 valandą". Atsisveikinę visi išvažiavo iš stovyklos.

Išleidęs svečius, paprašiau sekretorės, kad sudarytų mažų vaikų ir kūdikių laukiančių moterų sąrašą ir jų maisto korteles atžymėtų atskiru ženklu. Kartu paprašiau pranešti, kad pirmadienį tarp 4 ir 5 valandos jie galės gauti pieno. Porą patikimų moterų pamokiau, kaip virinti pieno miltelius. Farina turėjo organizuoti atskirą virtuvę, o policija — prižiūrėti pieno dalinimą.

Šeštadienio vakarą atvyko antra sąjungininkų grupė. Ją sudarė vienas amerikietis leitenantas ir keli kareiviai. Jie turėjo keletą sunkvežimių ir vieną "jeep'ą. Leitenantas paklausė mane, ar nebūtų galima kur nors pernakvoti.

Kadangi fašistų namas buvo tuščias, amerikiečius apgyvendinau fašistų įstaigoje, šalia komendantūros. Jie buvo labai pavargę ir, matyt, norėjo čia pasilsėti.

Antrą ar trečią dieną leitenantas paklausė, ar aš neturįs kokio nors patikimo vyro, kuris galėtų jiems valyti namą. Jie nori čia ilgiau pasilikti, o kai išvažiuos, norėtų pasiimti ir tą vyrą. Už darbą, žinoma, jie atlyginsią. Svarbu turėti patikimą žmogų, ne vagį, švarų ir tvarkingą.

Savo laiku vokiečiai buvo atsivežę į stovyklą du svetimtaučių kareivių, vieną italą, o antrą rusą. Jie dėvėjo vokiškas uniformas ir saugojo ginklų sandėlius. Artinantis sąjungininkams, abu spruko iš stovyklos ir pasislėpė

"LAIŠKŲ LIETUVIAMS" METINIO PARENGIMO VAIZDAI

Kairėje: 1. Gausiai susirinkusieji svečiai klausosi koncerto; 2. Valentina Kojelienė dainuoja; 3. Akompaniatorius Frederick Schauwecker, V. Kojelienė, "L. L." redaktorius ir M. Eivaitė, įteikusi solistei gėles. Viršuje: Konkurso premijų įteikimas. Iš kairės į dešinę: Nijolė Jankutė-Užubalienė (IV premija), Vanda Frankienė (II premija), Aloyzas Baronas (I premija), Liuda Germanienė (jury komisijos sekretorė), Pranas Razminas (jury komisijos pirm.) ir J. Vaišnys, S. J. Apačioje: Dalis svečių, baigiantis vakarienei.

Šiuo parengimu susirinkusieji buvo labai patenkinti. Koncertas buvo tikrai aukšto muzikinio lygio.

V. Noreikos nuotraukos

Vējas A. Kezio, S. J. nuotr.

kviečių lauke. Pabuvę porą dienų, jie grįžo atgal ir pasivedė mano globai.

Rusui pasiūliau vykti į Vatikaną ir tenai apsispręsti, ką toliau norės daryti. Bet jis manimi kažkodėl nepasitikėjo ir dingo be žinios. Italui daviau civilinius drabužius ir maisto kortelę. Jis, rodos, buvo kilęs iš Šiaurės Italijos ir tuo tarpu negalėjo grįžti namo. Todėl slankiojo stovykloje, vengdamas tų, kurie galėjo jį atpažinti. Kai amerikietis paprašė patikimo vyro, pagalvojau apie tą buvusį kareivį.

— Giovanni, — sakiau jam, — iki šiol tu tarnavai vokiečiams, o dabar turi progą padėti sąjungininkams, Amerikiečiai ieško patikimo vyro, ir aš manau, kad galiu jiems tave pasiūlyti. Tu turėsi jiems valyti virtuvę ir kambarius ir už tai gausi maistą ir dar šiekį tokį atlyginimą pinigais. Tik privalėsi išsipareigoti tarnauti jiems keletą mėnesių. Žinoma, apie tai, kad tarnavai vokiečių kariuomenėje, negalėsi prasitarti nė vienu žodžiu. Kaip tau atrodo tas pasiūlymas?

Italas švystelėjo, kaip saulė, ir sakė nerandęs tinkamo žodžio man padėkoti. Su visomis sąlygomis jis sutinkąs ir tuojau galįs pradėti darbą.

Nieko nelaukdamas, jį pristačiau amerikiečiui.

Praėjus kelioms dienoms,ėjau pro amerikiečių būstinę ir sutikau nepažįstamą kareivį. Kai jis man šyptelėjo, atpažinau Giovanni, dėvintį amerikiečių kareivių uniformą. Kadangi jis mokėjo virti, amerikiečiams jis tapo nepamainomu žmogumi.

Tomis dienomis išsisprendė ir fašisto karininko klausimas. Kaip jam patariau, jis mielai leidosi operuojamas ir kantriai laukė progos sprukti į Romą. Proga greitai pasitaikė, nes vienas amerikiečių ambulansas kaip tyčia sustojo prie ligoninės paklausti kelio

į Romą. Seselės parodė kelią ir paprašė, kad vieną ligonį nugabentų į tokią ir tokią ligoninę. Amerikiečiai sutiko. Karininkas, pasiekęs Romą, vakare spruko pro ligoninės langą ir susiliejo su pilka miestelėnų ir pabėgėlių minia.

Austrui desertyrui patariau laukti stovykloje karo pabaigos. Jis ir toliau privalėjo vaidinti nebylį ir laikytis nuošaliai. Jei čia jam grėstų koks nors pavojus, galėjau jį nugabenti į Romą.

Sekmadienį po pietų nuėjau pasižiūrėti kepyklos. Radau vyrus, minkančius tešlą ir patenkintus savo darbu. Dairaus visur, ar nėra kur nukniauktos duonos, bet nieko įtartino nepastebėjau. Ir kepyklos savininkas atrodė patikimas žmogus. Kai jis išlydėjo mane už durų, tyliu balsu šnibstelėjo į ausį, kad apie skerdyklą sklinda visokių gandų. Būtų gera, kad tuos gandus patikrinčiau.

Kokią savaitę prieš vokiečių pasitraukimą stovykloje mačiau karvių būrį ir labai stebėjau, kur jos dingo. Dabar supratau, kad jos buvo atvartotos į skerdyklą ir čia papiautos. Tačiau niekam iš pabėgėlių neteko paragauti mėsos. Kur dingo mėsa?

Kai atsidūriau už kepyklos, paprašiau vienos moters parodyti man skerdyklą. Moteris buvo šneki ir pradėjo klausinėti, iš kur aš esu. Išgirdusi, kad esu stovyklos komendantas, ji papasakojo gandus apie skerdyklą. Pasakodama apsidžiaugė, kad einu gandų patikrinti. Jos nuomone, vagystėms reikia padaryti galą.

Klausant skerdėjo pasiaiškinimo, man pradėjo suktis galva. Atrodė, kad karvės ne žuvo, bet išgaravo ore. Nieko nebesuprasdamas, padėkojau skerdėjui ir užėjau pasižiūrėti malūno.

Malūno savininkas buvo draugiškas žmogus ir paaiškino, kad nutrūkę elek-

tros laidai nebus greitai sutaisyti. Pasukinius miltų maišus policininkas pergabėnęs į kepyklą, o pas jį belikę tik apie 40 centnerių sėlenų. Ką su tomis sėlenomis daryti?

Paprašiau malūno savininko, kad sėlenas paliktų sandėlyje, kol jas atsiimsiu. Už malimą žadėjau greitai užmokėti, jei ne pinigais, tai miltais. Saulei artinantis prie horizonto, grįžau į stovyklą.

Gerokai už stovyklos mane pasitiko sekretorė ir pranešė, kad kažkas parašęs kažkokius atsišaukimus ir iškabinęs ant vieno namo durų. Tuose atsišaukimuose sakoma, kad atėjęs laikas patiems pabėgėliams perimti stovyklos vadovybę ir įvesti tokią tvarką, kokios žmonės pageidauja. Pasakodama atsišaukimų turinį, sekretorė jau dinosi ir būkštavo. Jai atrodė, kad kažkas vyrus agituoja ir nori stovykloje sukelti neramumą.

Peržengęs stovyklos vartus, sekretorę nusiunčiau namo, o pats leidaus pasižiūrėti skelbimų. Nupasakotoje vietoje radau vyrų būrį, skaitantį atsišaukimus. Atsišaukimai buvo parašyti pieštuku, ir sunku buvo juos išskaityti.

— Vyrų, ar jūs nežinote, kas tuos popierius čia pakabino? — paklausiau vyrų, sužiūrusių į mane. — Be komendanto leidimo niekas neprivalo kabinti jokių popierių ant sienų. Jei turėsiu kokių gerų žinių, aš pats jas paskelbsiu. Rytoj, kaip girdėjote, vaikai gaus pieno, o kada galėsite grįžti namo, sužinosite iš anksto.

Taip taręs, kaire ranka nuplėšiau atsišaukimus, čia pat juos sudraskiau ir ėjau namo. Vyrų netarė nė vieno žodžio.

Pirmadienio rytą atėjo į komendantūrą apie 20 vyrų būrys ir norėjo pasikalbėti su manim. Įsileidau, kiek tilpo

raštinėje, o kiti pasiliko už atvirų durų. Vienas stambus vyras tuojau pradėjo man aiškinti, kad pasibaigusi vokiečių okupacija, ir reikia pakeisti stovyklos tvarką. Visų pirma reikia padidinti maisto davinį, atleisti vyrus nuo darbų ir sudaryti galimybę tuojau grįžti namo.

— Caro amico, — tariu smarkuoliui, — aš tau beveik visiškai pritariu. Reikia padidinti maisto davinį ir grįžti kiek galima greičiau namo. Jei ne Vatikanas, jau kelios dienos būtų mėt be maisto. Šiandien vakare maisto žadėjo atvežti amerikiečiai. Vaikams ir moterims galėsiu duoti daugiau, bet mums teks dar palaukti. Jei turėčiau kokią sunkvežimį, tuojau išsiųsčiau jus namo, ypač tuos, kurie be reikalo man daro priekaištų. Nuo būtinų darbų nieko negaliu atleisti, nes kitaip stovykla pavirstų šiukšlynu. Kepykloje dirba savanoriai, o jei kas nori kokių lengvatų, tesikreipia į Fariną. Juk jis, o ne aš, paskirsto darbus. Kuo daugiau galiu patarnauti?

Smarkuolis buvo nepatenkintas mano atsakymu ir, pakėlęs balsą, vėl pradėjo kartoti tą patį. Dabar reikėjo parodyti, kad jo nebijau. Truputį pakeltu balsu jam tariu:

— Klausyk, drauge, jei, kartodamas tuos pačius dalykus, nori mane paerzinti ar užgauti, pasirink kitą vietą ir kitą laiką. Dabar leisk kalbėti kitiems.

Bet smarkuolis nenutilo ir vėl pradėjo savo giesmę. Atsistojęs nuo stalo, paėmiau jam už parankės ir paprašiau policininko, kad jį išvestų lauk. Pasilikęs su kitais vyrais, paprašiau, kad jie išdėstytų savo pageidavimus.

Vyrų pradėjo mikčioti šį ir tą, ir mačiau, kad, netekę vado, jie sumišo. Tuokart jiems tariu ramiau ir draugiškiau balsu:

— Vyrai, aš esu svetimtautis ir jau du kartu prašiau kitų, kad perimtų stovyklą. Bet niekas jos nenori. Jei kas mano, kad sandėliuose yra didelės maisto atsargos, tegul pasiklausia sandėlio sargą. Bet jei kas nors galvotų išiveržti į sandėlių jėga, tam pastosiu kelią. Priminimas vokiečių laikų mane įžeidžia. Ar jūs nematėte, kaip aš gyniau jūsų mergaites nuo vokiečių? Kas iš jūsų drįso vokiečiams pasipriešinti? Dėl darbo paskirstymo tarkitės su Farina. Jis yra sukalbamas žmogus. Būkit sukalbami ir jūs. Jei neturite daugiau ko pasakyti, skubinkitės į virtuves, nes greitai bus dalinamas maistas.

Vyrai gražiai atsisveikino ir išėjo iš raštinės. Tiems, kurie buvo arčiau, padaviau ranką ar paplojau per petį. Kai visus išlydėjau už durų, pamačiau Fariną ir jam pamojau ranka.

Eidami į virtuves, vyrai kažką kalbėjo ir gyvai mosavo rankomis. Mačiau, kad jie buvo pikti, bet nežinau, už ką. Kas čia galėtų būti?

Vakare man paaiškėjo toji mįslė. Mat, išėję už durų, jie pradėjo nirsti ant savo vado, kad jis negražiai pasielgęs. Radę smarkuolį, jie jį taip sukritikavo, kad šis atėjo pas mane atsiprašyti. Niekas daugiau neberašė jokių atsišaukimų ir niekas nebenorėjo perimti stovyklos vadovybės.

Kai vėliau pergalvojau tą įvykį ir susipažinau su raudonais agitatoriais, supratau, kokiai srovei priklausė anas smarkuolis. Bet širdyje jis buvo geras žmogus ir, padaręs klaidą, sutiko ją atitaisyti. Jis, matyt, dar nebuvo baigęs agitatorių mokyklos.

Apie 12 valandą, kaip pulkininkas buvo prižadėjęs, atvyko amerikiečių sunkvežimiai. Tie patys vyrai, kurie prieš porą valandų protestavo prieš darbus, dabar apspito sunkvežimį ir

PETRAS MALDEIKIS

VAIKO INDIVIDUALYBĖ IR JO DRAUSMINIMAS

1. Individualybės samprata

Kaip nėra miške dviejų visiškai vienodų medžių, taip pat nėra visiškai vienodų dviejų žmonių. Mes visi vienas nuo kito skiriamės išorine savo kūno išvaizda, jo išsivystymu ir jo atskirų organų pajėgumu vienaip ar kitaip funkcionuoti. Mes skiriamės ir savo psichiniais sugebėjimais, palinkimais, interesais ir charakterio ypatybėmis. Nevienodas ir mūsų dvasinis gyvenimas su savo principais, nusistatymais, vertybėmis ir idealais. Žodžiu, mes kiekvienas esame kitoks žmogus, kiekvienas esame skirtingas nuo kitų. Kai kalbame ar svarstome, kuo vienas žmogus išsiskiria iš kitų, ir kai randame tai, kas tik jam vienam tėtinka, tada sakome, kad tai yra jam

---

mielai padėjo sunešti maisto produktus į sandėlių. Surūgusi ryto nuotaika visiškai pragiedrėjo. Kitą dieną Farina jiems padalino po duonos gabalą.

individualu. Visa gi drauge paėmus, kuo tas ar kitas žmogus išsiskiria iš kitų ir kas tik jam vienam tėra charakteringa, sudaro jo individualybę. Tai gi, žmogaus individualybė laikysime visų jam būdingų linkimų, interesų, sugebėjimų ir kitokių psichinių bruožų visumą. Kai žmogaus individualybė yra suderinta su kuriais nors dvasiniais principais, kai psichiniai sugebėjimai ir linkimai bei interesai yra koordinuoti palenkti kuriam nors dvasinio pobūdžio siekimui ar principui, tada kalbame jau nebe apie to žmogaus individualybę, o apie jo asmenybę. Kadangi, kaip jau matėme, kiekvienas mes esame nuo kitų daugiau ar mažiau skirtingas, tai tuo pačiu kiekvienas turi daugiau ar mažiau išplėtotą individualybę. Kiekvienas mes turime ir dvasinio pobūdžio, ir principų, kuriais pakylame virš savi-saugos, savęs išlaikymo ir kitų biologinių tendencijų ir pagal kuriuos stengiamės tvarkyti savo gyvenimą. Tuo pačiu mes esame ir daugiau ar mažiau išugdytos ir pagal tą ar kitą dvasinį principą integruotos asmenybės.

2. Vaiko individualybė

Visi žinome, kad įvairios žmogaus ypatybės bei sugebėjimai išsivysto, jam augant bei bręstant. Nors naujai ateinąs į pasaulį žmogus nėra visiškai tuščias popieriaus lapas, į kurį gyvenimas laisvai visko prirašytų, o atsineša ir tam tikrą ankstesniųjų kartų paveldėjimą, tačiau naujagimių išoriniai ir psichiniai pergyvenimų skirtin-gumai yra per maži, kad galėtume apie jų individualybę kalbėti. Bet kiekviena motina, auginusi keletą vaikų, galėtų pasakyti, kad įvairių individualių skirtumų atsiranda gana anksti, pvz., skirtingas reagavimas į aplinkos reiškinius ir skirtingi sugebė-

jimai. Vaikui augant, tokie skirtingu-mai darosi vis ryškesni. O pasiekęs mokyklinį amžių, kiekvienas vaikas turi jau savo susiformavusį "aš", savo psichinį ir nuo kitų skirtingą gyvenimą ir iš kitų išsiskiria savo vienokiais ar kitokiais sugebėjimais ir interesais, duodamas pagrindą tikėtis bei spėlioti, ko iš jo galima laukti ir į kurį gyvenimo taką jis gali pasukti savo ateitį.

3. Individualybės išsivystymas

Sutinkant, kad žmogus, ateidamas į pasaulį, savo individualybės dar neturi, bet ji susidaro jam augant ir bręstant, gali kilti mintis, kad už jos išsivystymą yra atsakingas tik auklėjimas, būtent, kad tik auklėjimas ir aplinka suformuoja bei išvysto jame vienokias ar kitokias ypatybes. Tačiau su tuo tik iš dalies tegalima sutikti. Ir be jokių psichologinių apsiskaitymų, vien tik iš praktinio gyvenimo stebėjimo, dauguma žmonių yra nuomonės, kad ne vien auklėjimas žmogų suformuoja, bet kad kiekvienas, jau gimdamas, daug ką atsineša, ko ir geru auklėjimu negalima panaikinti.

Tiesa, šiame krašte ir mokslinėje literatūroje labai dažnai rasime tvirtinimų, kad visi individualūs skirtumai pareina tik nuo aplinkos bei auklėjimo. Čia yra išigalėjusi gana stipri materialistinė srovė, kuri nepripažįsta jokio dvasinio gyvenimo ir žmogų laiko vien chemiškai mechaniškai veikiančiu padaru ir dėl tokio savo materialistinio nusistatymo, vengdama visa to, kas tik primintų žmogaus sielą, atmeta prileidimą, kad žmogus turėtų kurį nors psichinį paveldėjimą. Jų teigimu, kaip neturi paveldėjimo joks mechaniškas įrengimas, taip jo negali turėti ir žmogus. Laikydami visus psichinius reiškinius vien chemiškų procesų reakcijomis, jie nepripa-

žįsta jokia psichinio gyvenimo, tuo pačiu ir psichinių skirtingumų paveldėjimo. Išeidami iš tokio nusistatymo, jie nepripažįsta nė psichinių lyčių skirtingumų, kurie kitokių pažiūrų žmonėms atrodo jau labai aiškūs. Jų tvirtinimu, nėra jokių įgimtų vyriškų ir moteriškų ypatybių. Pvz., kad mergaitės yra švelnesnės, žaidžia su lėlėmis ir labiau pasirenka šeimos ir namų tvarkymo žaidimus, o berniukai daugiau trunkosi, pešasi ir žaidžia statybos, medžiojimo ir kariavimo žaidimus, Amerikoje labai dažnai išaiškinama tuo, kad taip yra tik dėl to, kad čia veikia tokia nuotaika ir kad tėvai vaikams taip nuteikia. Taigi, čia, gal būt, visi susiduriame su vienašališka ir nepagrįsta pažiūra, kad psichinio paveldėjimo nėra ir kad visi psichiniai skirtingumai yra tik auklėjimo ir kitokios aplinkos veikimo padaras, susiformavęs iš fizinio organizmo reagavimo į įvairius žmogų veikiančius aplinkos dirginimus. Tačiau vargiai kuri motina, pati toje pačioje šeimoje auklėjusi kelis vaikus, sutiks, kad jie visi būtų visiškai iš prigimties vienodi, kad tarp jų nebūtų įgimtų skirtingumų ir kad jų laikymasis, gabumai, palinkimai ir temperamentai pasidarytų dėl ko nors skirtingi, jiems beaugant.

Panašiai ir moksle, neskaitant kalbamos amerikinės materialistinės srovės, vyrauja įsitikinimas, kad žmogaus individualybė pareina ir nuo įgimtų pradų paveldėjimo ir nuo aplinkos veikimo bei auklėjimo. Tik kai kur nesutariama, kas turi daugiau reikšmės — įgimtas paveldėjimas ar aplinka. Nesutariama, nes neįmanoma tuos abu dalykus praktiškai patikrinti ar apskaičiuoti. Negalima patikrinti, su kokiais paveldėjimo pradais kūdikis ateina į pasaulį, neįmanoma suregistruoti ir visų įtakų, kokius įspū-

džius jam padaro aplinka kiekvieną momentą ir kaip jį kada paveikia. Neįmanoma patikrinti psichinio paveldėjimo, nes žmogus iš tėvų konkrečių ypatybių nepaveldi, o paveldi tik tam tikrus pradus, iš kurių aplinkai palankiai veikiant, išsivysto atitinkamos ypatybės. Pvz. garsaus muziko vaikas gali būti paveldėjęs muzikinius pradus. Bet jei jis augs aplinkoje, kur nesusidurs su muzika, jo paveldėti muzikiniai pradai gali būti nuslopinti ir gali neišsivystyti. Jo įgimties muzikiniam pradams išsivystyti reikalinga, kad ir iš aplinkos jis turėtų paskatinimų ir sąlygų lavintis. Bet iš kito vaiko, kuris tokių muzikinių pradų nėra paveldėjęs, nei tokia pat aplinka, nei geras muzikos mokymas, kaip iš praktikos žinome, muziko jau nepadarys.

Iš to matome, kad žmogaus individualybė pareina nuo paveldėjimo, nes žmogus paveldi iš tėvų įvairių pradų, iš kurių gali išsivystyti įvairiausias ypatybės bei sugebėjimai. O kadangi vaikai gimsta su įvairiausiais pradais, tai tose pačiose aplinkos sąlygose viename vaike vystosi vienkia individualybė, o kitame, su kitokiais įgimtais pradais, vystosi jau kitokia individualybė. Kadangi žmonės gimsta su įvairiausiais paveldėtais pradais, tai ir toje pačioje aplinkoje išsivysto žmonės labai įvairūs. Su visiškai vienodais paveldėtais pradais yra laikomi tik du vienos lyties kartu gimę dvynukai. Bet ir su tais pačiais pradais ir net toje pat šeimoje jiems abiems nėra visiškai ta pati aplinka, nes ir toje pačioje šeimoje neišauga visiškai tokie pat du dvynukai, berniukai ar mergaitės, kurie absoliučiai vienas nuo kito nesiskirtų. Tas rodo, kaip labai žmogaus pradų išsivystymas pareina nuo aplinkos. Aplinka

Ziūrėk, kaip ji puola
Juoda pakrantės uola!
Šnypščia, putoja
Ir piestu stoja,
Putomis taškosi,
Alpsta ir blaškosi.

Lyg nejudintas eržilas,
I krantą ji veržiasi —
Karčiai putoti,
Sidabru nušarmoti.
Krinta ir keliasi,
Smėlyje veliasi...

Šniokščia ir ūžia
Jos verpetai itužė.
Ošia ir dūksta —
Pavargus atslūgsta.
Akmenis mėto ji
I krantą uolėtaį.

Cia slūgsta, čia puola
Pasiutusiu šuoliu.
Tai verda, mauroja,
Tai niršta, kvatoja,
Kol staiga susigėdusi
Putų skraiste rėdosi.

Keliaklūpščia puola
Prieš juodąją uolą,
Verkia, dejuoja,
Smėlį bučiuoja,
Sveplena, liūliuoja...

.....
Bet atleidimo negavusi,
Sutirpsta ir miršta mariose.

bei auklėjimas sudaro augančiam žmogui sąlygas jo įgimties pradams išsiskleisti ir pasidaryti jo ypatybėmis — gabumais, temperamentais, palinkimais ir interesais. Jei žmogui trūksta kurių nors įgimtų pradų, jame negali susiformuoti nė atitinkamos ypatybės. Taip pat jei nebus tinkamų ir palankiai veikiančių aplinkos sąlygų, tai ir esami įgimti bei paveldėti pradai neišsivystys ir nepasireikš.

4. Individualybės vertinimas

Visi žmogaus gabumai, linkimai, temperamentas ir kitokios ypatybės, kurios sudaro jo individualybę, yra

laikoma jo asmens dalimi, jo individualiu turtu, kurį reikia išplėtoti ir padėti jo individualybei išsiskleisti. Teoriškai svarstant, tvirtinama, kad kiekvienas žmogus, kuris yra vienintelis toks, koks jis yra, turi lygią teisę pagal savo įgimtus pradus išsiplėtoti: niekam nepripažįstama teisės kištis į kito individualybės išsiplėtojimą ar bandyti jį iškreipti.

Ypač daug apie vaiko individualybės apsaugojimą kalbama Amerikos auklėjime. Čia stengiamasi visą auklėjimą tvarkyti taip, kad nebūtų varžomas vaiko individualybės išsivystymas. Tuo tikslu stengiamasi vaikui

duoti ko daugiausia laisvės: norima leisti jam laisvai pasirinkti mokslo dalykus, laisvai ką daryti ar nedaryti, laisvai apsispręsti, kas yra gera ar negera. Mokykloje mokytojas turi dirbti nebe kolektyviai su visa klase, o darbą atlikti su atskirais mokiniais individualiai. Pasmerkiamo mokytojo prievarta, ir mokinys negali būti baudžiamas, nes tai gali pakenkti jo individualybei. Todėl šio krašto auklėjimą, kuris per daug rūpinasi vaiko individualybe ir jai duoda pirmenybę prieš moralinius, socialinius tikslus bei vertybes, reikia laikyti individualistiniu.

5. Individualiuju vertybių vertinimas

Visus žmogaus individualumus mes čia jau aptarėme, kaip tik jam vienam charakteringas ypatybės. Ir jei prileidžiama, kad visi jo individualumai yra jo asmens dalys, kurias reikia išplėtoti bei išauklėti, tai tuo pačiu prileidžiama, kad tie individualumai yra vertybės, kurios reikia išsaugoti. Tuo pačiu sutinkama, kad visos žmogaus individualybės yra vertingos ir geros, ir tik reikia jas išplėtoti bei apsaugoti nuo iškraipymo ar sužalojimo. Tuo pačiu sutinkama, kad kiekvienas vaikas, koks jis yra, su visomis savo individualybėmis, yra geras bei tobulas, ir tik reikia jam leisti laisvai su visais savo gabumais bei linkimais išsiplėtoti.

Susidurdami su taip pastatytu individualių ypatybių gerumo ar blogumo klausimu, turime išsiaiškinti, kaip šiuo atveju turėtume suprasti gerumą ar blogumą. Nesigilindami į filosofiškus gėrio ir blogio aptarimus, auklėjimo reikalui panaudosime tik psichologinius duomenis ir socialinius individo ir visuomenės santykių pagrindimus.

Bet kuriais klausimais individui turėti kurių nors psichinių skirtingumų, nejungiamų su gyvenimo reikalavimais, yra tiek pat vertinga, kaip turėti ilgesnes ar trumpesnes kojas, vienkios ar kitokios formos ausis, didesnę ar mažesnę nosį. Tiesa, ir tie visi dalykai gali sudaryti kai kurių patogumų ar nepatogumų, tačiau savaime tie savotiškumai bei kitoniškumai nėra nei vertingi, nei nevertingi. Ne pats tokių fizinių kitoniškumų buvimas asmeniui yra vertingas, bet tai, kiek tie savotiškumai yra naudingi gyvenimo kovoje ir kiek jam padeda darniai įsijungti į aplinkinių žmonių tarpą, t. y., kaip tie savotiškumai palankiai ar nepalankiai jam atsiliepia, gyvenant žmonių bendruomenėje.

Net ir tas ypatybės, kurios gali būti naudingos asmeniškai, ne visos galima teigiamai vertinti. Pvz. per didelis savisaugos instinktas, savanaudiškumas, vien savo reikalų težiūrėjimas — asmeniškai gali būti naudingi, bet, visuomeniškai imant, tokios ypatybės neleis sudaryti darnių santykius su aplinkiniais žmonėmis, ir todėl tenka jas vertinti neigiamai. Praktiškai jos vadinamos charakterio ydomis. Individualių žmogaus ypatybių gerumą ar blogumą reikia vertinti pagal tai, kiek jos yra naudingos pačiam asmeniui ir drauge kiek jos naudingos jam darniai įsijungti į jo aplinkos žmonių gyvenimą bei veikimą. Savaime suprantama, negalime žmogaus vertinti vien tik visuomeniniu požiūriu, vien tik jo visuomeniniu vertingumu, kaip tai daro socializmas, bet lygiai negalima žmogaus vertinti vien tik jo individualių reikalų šviesoje, visiškai neatsižiuirint į tai, kiek jis tinka ar netinka savo aplinkos visuomenei, nes tai būtų perdėtas individualizmas. Auklėdami jauną žmogų, turime išvengti

bet kurio kraštutinumo. Blogas būtų auklėjimas, kuris neleistų išsiplėtoti vertingiems žmogaus individualumams, pvz. jo gabumams ir vertingiems linkimams, bet lygiai būtų blogas auklėjimas, kur, saugojant vaiko individualius linkimus, nebūtų stengiamasi paveikti jo egoizmą, šiurkštumą, nedraugiškumą ir kitas sociališkai nenaudingas ypatybes.

6. Ar vaikas yra geras, ar blogas?

Nuo klausimo ar vaikas yra iš prigimties geras, ar blogas, pareina ir tai, ar jį reikia auklėti, ar leisti jam pačiam augti. Jei vaikas yra iš prigimties geras ir tam tikra prasme jau tobulas, tai atpuola reikalas jį auklėti, kaip kitados aiškino Rousseau, įrodinėdamas, kad tėvai ir mokykla, vaiką auklėdami, jį tik gadina ir iškraipo jo prigimtį. Jo manymu, vaikui turi būti leista pačiam augti, apsaugojant nuo blogų aplinkos įtakų ir sudarant aplinką pačiam teigiamai plėtotis. Panašios pažiūros buvo ir garsusis Amerikos pedagogas Jonas Dewey, kuris yra padaręs nepaprastai didelę įtaką Amerikos viešajam auklėjimui ir kurio pedagoginiai principai buvo beveik visuotinai prigiję, o jo įtaka tik dabar pradeda kiek mažėti.

Jei vaiko gerumą ir blogumą vertinsime pagal jo socialumą, laikydami socialumą teigiamu, o egocentriškumą neigiamu dalyku, tai vaiko psichinėje bei dvasinėje struktūroje santykis tarp biologinių ir dvasinių tendencijų neatrodys taip jau idealus. Ankstyvojoje vaikystėje stipriai vyrauja polinkiai. Vaikas, jausdamasis silpnas, yra egocentriškas. Jis visko sau reikalauja ir nerodo linkimo daug kuo nors dalintis su kitais. Tik jam augant, greta biologinių išlikimo tendencijų įsijungia ir dvasinis ele-

mentas, kuris pamažu vis stiprėja. Bet apskritai juo jaunesnis vaikas, juo didesnė yra biologinės pusės persvara. Dvasinis elementas, kaip žinome, įsijungia vėliau, ir dvasinis subrendimas ateina po fizinio subrendimo.

Biologiniam žmogaus augimui reikalingas atitinkamas maistas ir fizinis treniravimas bei grūdinimas. Panašiai dvasiniam jo augimui reikalingas dvasinis maitinimas, t. y. auklėjimas.

Tie, kurie manė, kad vaikas yra iš prigimties tobulas, tuo pačiu prileido, kad reikia tik leisti vaikui netrukdomam išsiauklėti. Kaip jau matėme, tokia tendencija buvo išivyravusi amerikiečių auklėjime, bandant vaikui duoti daug laisvės, kad nebūtų varžomas jo individualybės išsivystymas ir neapsunkinant jo per daug mokslo žiniomis. Vokiečių pedagogai į tokią pažiūrą atsako tokiu klausimu: "Koks gi yra auklėjimo tikslas — vaiką auklėti, ar leisti jam pačiam augti?" Iš tokio klausimo pastatymo galime numatyti ir atsakymą, kad vaikas, neauklėjamas ir paliktas sau pačiam augti, išaugs neišauklėtas.

7. Individualybė, ar charakteris?

Kaip jau matėme, yra buvę istorijoje pedagoginių srovių, prie kurių tenka priskirti ir šio krašto nemažą dalį viešosios mokyklos auklėjimo, ypačiai besirūpinančių vaiko individualybės išvystymu bei apsaugojimu. Mes gi esame įpratę į tradicinės pedagogikos pažiūrą, kad kiekvieno žmogaus prigimtyje yra ir teigiamai, ir neigiamai besireiškiančių pradų, iš kurių teigiamuosius reikia skatinti ir išvystyti, o neigiamuosius sulaukyti nuo išsivystymo. Taigi, mūsų pažiūra yra ta, kad reikia vertinti ir palaikyti teigiamai besireiškiančius vaiko individualumus, o neleisti išsiplėtoti nei-

giamiesiems; ypač rūpinamasi įskiepijimu dvasinių vertybių, kurios pasisavintos suformuoja žmogaus moralinį charakterį. Vien tik žmogaus individualinių gabumų, linkimų ir interesų išplėtojimas dar nepadaro žmogaus labai vertingo. Gal būt, kiekvienas atsimename gabių menininkų ir šiaip gabių žmonių, kurie dėl savo silpno charakterio tų savo gabumų neišnaudojo, morališkai nusigyveno ir "nuėjo niekais". Todėl Europos auklėjimas bene svarbiausiu savo uždaviniu laiko charakterio auklėjimą bei grūdiniimą. Augančio žmogaus charakteryje siekiama auklėjimo keliu įdiegti pagrindinių vertybių principus ir jį užgrūdinti, kad jis būtų tvirtas ir atsparus prieš visokias kliūtis bei gyvenimo sunkumus. Tų ypatybių neturintį vadina žmogumi be charakterio.

8. Lepinimo klausimu

Kalbant apie charakterio ugdymą, negalima praleisti nepasvarščius, kaip reikia žiūrėti į vaiko išlepinimą. Pavadinami kurį nors išlepinutu žmogumi, tuo pačiu pasisakome apie jį tam tikra prasme neigiamai. Kai sakome, kad tas ar kitas žmogus yra išlepinatas, suprantame, kad jis yra gavęs netinkamą išauklėjimą, kuris pasirodo jo silpnumu, neužsigrūdinimu ir įpratumu, kad visos jo užgaidos būtų tenkinamos.

Jei paanalizuosime šių laikų amerikiečių auklėjimą, kurio centru yra nebe išauklėjimo siekimai, o pats vaikas, ir kuriame yra labai daug "good time" dvasios, tai rasime daug to, ką mes suprantame lepinimu. Viskuo pertekęs ir nerūpestingai begyvenąs kraštas nesirūpina ir savo priaugančios kartos užgrūdinimu. Mokyklos darbo labai neapsunkintas vaikas gali turėti viską, ko tik jis nori; jis ga-

li visko iš tėvų reikalauti, pats jokios pareigos savo tėvų šeimai nejausdamas. Bene svarbiausias jaunimo pasigrūdinimo atvejis čia kyla tik iš tradicijos, kad jaunuolis ar paauglys turi pats užsidirbti sau reikalingų lėšų.

Tuo atžvilgiu kitokios pažiūros dar nėra išnykusios Senajame Pasulyje. Vokiečiai lepinimą laiko labai didele pedagogine klaida ir su panieka kalba apie išlepinatą žmogų, vadindami jį silpnuoliu. Anglų politikų bei veikėjų tvirtas charakteris jų pačių yra išaiškinamas tuo, kad jie savo mokyklose juos užgrūdino darbu ir kietu sportu.

9. Augančio žmogaus drausminimas

Pedagogine prasme drausme suprantame tam tikrą tvarką bei reikalavimus, prie kurių vaikas su savo elgesiu turi prisitaikyti savo tėvų, mo-

kyklos, draugų ir visuomenės atžvilgiu. Senais laikais auklėjimo drausmė yra buvusi kieta. Naujaisiais laikais ji yra gerokai sušvelnėjusi, o Amerikoje ji yra jau ir sumenkėjusi. Siekiant mokytojo vadovaujamą mokymą bei auklėjimą pakeisti daugiau laisvu pačių mokinių darbu, atsakyta nemažos dalies auklėtojo autoriteto, kad tuo būdu vaikas laisvai išsiplėtotų į sąmoningą, sociališkai veiklų ir demokratiškai nusiteikusį pilietį. Tam reikalui buvo paneigtas ir dabar per televiziją ir kitais keliais tebeniekinamas auklėtojų autoritetas, kad jis neslopintų vaiko iniciatyvos ir sudarytų laisvą, niekieno nederiguojamą ir neautoritetinę atmosferą. Bet tuo keliu prasilenkta su principu, kad be savitvardos, sąvės atsizadėjimo, autoritetingo vadovavimo ir drausmės vaikas negali išsiauklėti nei sveiko charakterio, nei stiprios asmenybės, nei pagaliau gero pilietiškumo.

Materialistinės krypties auklėtojai, kurie nepripažįsta vaikui laisvos valios ir mokyklinės drausmės negrindžia charakteriu bei atsakingumu, o rekomenduoja, užuot mokiniui stačius tvarkos bei darbo reikalavimus, jį taip įtraukti į veikimą, kad jis pats, savo interesų vedamas, dirbtų ir tvarkytųsi, nes geriausia disciplina esanti savės disciplina. Jie laiko pagrindiniu auklėjimosi elementu mokinio susiinteresavimą, jo vidinį nusiteikimą. Tuo tarpu išorinis vaiko spaudimas bei vertimas niekada nesukels jo laisvo intereso ir nepažadins vidinio palankaus nusiteikimo. Kad vaikas gerai elgtųsi ar mokyttųsi, reikia, kad jis matytų iš to naudos. Tuo atžvilgiu Dewey skelbė principą: pirma duok vaikui, tai ir jis duos (give and take).

Gal ir gražiai skamba teorija atsisa-kyti visokios prievartos auklėjime ir jį

pagrįsti tik laisvu ir jo interesus atitinkančiu veikimu, tačiau praktiškai tai reiškia didelės auklėjimo dalies atsisakymą. Pasiruošimas gyvenimui reikalauja iš vaiko daug daugiau negu tik tai, kas atitinka jo interesus. Auklėjimas reikalauja ne tik tai, kas malonu. Išauklėtu žmogumi laikome ne tą, kuris lavinosi ir auklėjosi tik tose srityse, į kurias jį traukė jo interesai, o vispusiškai išlavintą ir išauklėtą žmogų. Mūsų siekimas yra išauklėti žmogų, kuris jaustų atsakingumą už visus savo veiksmus, turėtų tvirtą moralinį charakterį, mokėtų sugyventi ir savo interesus paaukoti svarbesnių dalykų labui. Drausmingumo, susiklausymo ir atsakingumo reikalinga ne tik šeimoje, ne tik mokykloje, bet dar daugiau gyvenime.

Lietuviams ateiviams, patekusiems į čia esamą auklėjimo atmosferą, yra ypatingai sunku. Tėvai yra pasimetę, ir juos čia jau vaikai pamoko, kaip jie turi būti auklėjami.

Mes čia esame patekę į gyvenimo srovę, kurioje nemokame plaukti ir menkai tevaldome savo likimo vairą. Savo išsiauklėjimo mes čia dauguma nesugebame panaudoti. Auklėjimo atžvilgiu tęstinumas tarp tėvų ir vaikų yra labai susilpnėjęs. Vaikams patekus į šio krašto mokyklos nuotaikas, tėvų auklėjimas jiems atrodo nebetinkamas. Pamirštasis ketvirtas Dievo įsakymas sumažino atsakingumą tarp vaikų ir tėvų. Mūsų auklėjimo tradicijos nutrūksta, ir tai mūsų auklėjimo santykius pakeičia. Bet vieno dalyko mes neturėtume leisti pakeisti — tai mūsų pažiūrų į auklėjimą. Mes atsivežėme daug sveikesnius auklėjimo principus negu čia radome. Mums tenka atsizadėti kai kurių išorinių auklėjimo formų, bet mes neturėtume atsizadėti savo auklėjimo vertybių.

JUOZAS VAIŠNYS, S. J.

VISUOTINIAI BAŽNYČIOS SUSIRINKIMAI

Tebegyvenant Visuotiniojo Bažnyčios Susirinkimo nuotaikomis, gal bus naudinga labai trumpai perbėgti visus buvusius visuotinius susirinkimus ir pažvelgti, kas juose buvo svarstyta. Kadangi pagrindinis Bažnyčios tikslas yra išsaugoti ir žmonėms pateikti nesužalotą Kristaus paskelbtąjį mokslą, tai ir visuotiniai Bažnyčios susirinkimai daugiausia buvo šiam tikslui šaukiami: išsiaiškinti tikrąjį Kristaus mokslo mintį vienu ar kitu klausimu, ypač kilus klaidingiems aiškinimams — erezijoms.

Visuotiniai Bažnyčios susirinkimai — tai ne kasdieninis reiškinys. Dabartinis susirinkimas yra dvidešimt pirmasis, tad kiekvienam Bažnyčios istorijos šimtmečiui tenka tik maždaug po vieną visuotinį susirinkimą. Štai tie susirinkimai ir svarbiausi jų nutarimai:

1. *Nicejos (I) 325 m.* Šis pirmasis visuotinis susirinkimas buvo sušauktas išsiaiškinti kai kurias svarbiausias tikė-

jimo tiesas, kurios buvo pradėtos klaidingai aiškinti eretiko Arijaus. Čia buvo pabrėžtas Katalikų Bažnyčios mokslas, kad Kristus yra Dievas ir savo dieviškąja prigimtimi lygus Dievui Tėvui. Šiame susirinkime buvo sustatytas "Katalikų tikėjimo išpažinimas", kuris ir iki šiol yra skaitomas Mišiose ir kuriame yra surašytos pačios pagrindinės mūsų tikėjimo tiesos. Taip pat buvo nustatyta, kada turi būti švenčiamos Velykos.

2. *Konstantinopolio (I) 381 m.* Vėl buvo ginamas tikėjimas nuo arianizmo, apolinarizmo ir macedonizmo erezijų, pabrėžiant Šv. Dvasios dievybę ir į tikėjimo išpažinimą įrašant, kad ji paeina drauge iš Tėvo ir Sūnaus.

3. *Efezo 431 m.* Pasmerkiant Nestorijaus ereziją, buvo paskelbta, kad Marija yra Dievo Motina.

4. *Kalcedonijos 451 m.* Prieš eutichiečių ir monofizitų erezijas buvo paskelbta, kad viename Kristaus asmenyje yra dvi prigimtys: dieviškoji ir žmogiškoji.

5. *Konstantinopolio (II) 553 m.* Pradėjus plisti nestorianizmo erezijai, buvo dar kartą pabrėžta tikroji Bažnyčios doktrina, svarstyta ir paskelbta trečiojo ir ketvirtojo visuotinio susirinkimo.

6. *Konstantinopolio (III) 680 m.* Prieš klaidingą monotelitų mokslą paskelbta, kad Kristuje yra ir dieviškoji, ir žmogiškoji valia.

7. *Nicejos (II) 787 m.* Aštuntojo šimtmečio pradžioje Bizantijos imperatoriaus įsakymu buvo pradėta kova prieš šventųjų paveikslus. Paveikslų bei statulų naikintojai buvo vadinami ikonoklastais. Paveikslų garbinimą jie vadino stambeldyste. Nežiūrint popiežių protestų, ikonoklastai naikino paveikslus ir persekiojo katalikus. Šiam tikslui ir buvo sušauktas visuotinis Bažnyčios susirinkimas, kurs paaiški-

no, kad šventųjų paveikslų garbinimas nėra stabmeldystė, nes garbinami ne patys paveikslai, o tie asmenys, kuriuos paveikslas atvaizduoja.

8. *Konstantinopolio (IV) 869 m.* Politinė nesantaika tarp graikų ir lotynų pamažu persiskverbė ir į kai kuriuos tikėjimo dalykus. Graikai pradėjo kritikuoti lotynus dėl kai kurių dogmatinių ir disciplinariųjų klausimų. Kadangi į bažnytinius reikalus tada daug kišosi ir pasauliečiai valdovai, tai buvo gera dirva kilti maištams ir skilimams. Klasta tapus Konstantinopolio patriarchu Focijui, grėsė Bažnyčios schizma — atskilimas graikų nuo lotynų. Šiam pavojui pašalinti buvo sušauktas ketvirtasis Konstantinopolio visuotinis susirinkimas. Jam pasisėkė graikus sutaikinti su lotynais, bet tik laikinai. Nepraėjus nė dviems šimtmečiams, 1054 m. Rytų Bažnyčia atsiskyrė nuo Vakarų.

9. *Laterano (I) 1123 m.* Tai buvo pirmas Bažnyčios visuotinis susirinkimas Vakaruose. Pasauliečiams valdovams ir kitiems kilmingiems turtuoliams vis labiau kišantis į Bažnyčios vidurinę santvarką, pradėjo vis labiau ir labiau įsigalėti simonija (bažnytinių vietų pirkimas) ir investitūra (kai pasauliečiai parinkdavo vyskopus bei kitus Bažnyčios pareigūnus ir įteikdavo jiems bažnytinės valdžios ženklus). Šioms negerovėms baigti buvo sudarytas Wormso konkordatas (1122) tarp karaliaus Henriko V ir popiežiaus Kaliksto II, paliekant pasauliečiams valdovams tik grynai pasaulietišką vyskupų ir abatų investitūrą. Bažnyčiai buvo palikti vyskupų rinkimai ir jų dvasinė investitūra. Šio konkordato patvirtinimui bei įgyvendinimui ir buvo sušauktas šis susirinkimas.

10. *Laterano (II) 1139 m.* Šis susirinkimas buvo sušauktas atstatyti tvar-

kai Bažnyčioje, kai, išrinkus popiežium Inocentą II, kita kardinolų dalis išsirinko antipopiežium Anakletą II. Taip pat buvo išleisti nuostatai prieš simoniją, dvikovas, kruvinus kerštus ir kitus nemoralius papročius.

11. *Laterano (III) 1179 m.* Čia ir vėl grįžtama prie galutinai dar nepranykusios simonijos ir kitų disciplinariųjų dvasiškiųjų klausimų. Pasisakyta prieš albigiečių ir valdiečių sektas. Nutarta, kad popiežiui išrinkti reikia dviejų trečdalių balsų.

12. *Laterano (IV) 1215 m.* Tai buvo skaitlingiausias iš visų iki šiol buvusių susirinkimų. Jame dalyvavo apie 1200 aukštų dvasiškiųjų ir daug kitų atstovų beveik iš visų krikščioniškų tautų. Patvirtinami ir paryškinami kai kurie dogmatiniai klausimai, kilus įvairioms klaidingoms doktrinoms bei neaiškumams. Pabrėžiama, kad Mišių konsekracijos metu duona ir vynas tampa tikru Kristaus kūnu ir krauju. Nustatoma, kad tikintieji turi eiti išpažinties ir komunijos bent kartą metuose. Kai kas klaidingai aiškina, kad tik šiame susirinkime įvesta išpažintis, o pirmiau jos nebuvo. Tačiau turimais dokumentais galima aiškiai įrodyti, kad išpažintis ir komunija Bažnyčioje buvo praktikuojama nuo pat pirmųjų krikščionybės amžių. Šiame susirinkime tik nustatytas dažnumo minimumas.

13. *Lyono (I) 1245 m.* Šis susirinkimas buvo sušauktas ekskomunikuoti imperatorių Fridrichą II, kuris nesilaikė Wormso konkordato ir persekiojo Bažnyčią. Fridrichas II 1250 m. mirė Pietų Italijoje atgailaudamas.

14. *Lyono (II) 1274 m.* Buvo dedamos pastangos sujungti Rytų ir Vakarų bažnyčias. Nustatyta popiežiaus rinkimo ceremonijos.

15. *Vienos (Prancūzijoje) 1311-1312 m.* Šiame susirinkime buvo sprendžiami templiečių ordino panaikinimo, kryžiaus karų ir kai kurių bažnytinių reformų klausimai. Buvo paryškinti kai kurie dogmatiniai klausimai, liečią žmogaus sielą, pašvenčiamąją malonę ir kt.

16. *Konstancos 1414-1418 m.* Šitas susirinkimas buvo sušauktas tais neramiais Katalikų Bažnyčios laikais, kai tebesitęsė garsioji Avinjono schizma, kai Bažnyčioje buvo net keli popiežiai (žinoma, tik vienas jų buvo tikras). Šis susirinkimas tik dalinai laikomas visuotiniu, t. y., kiek jis buvo vienybėje su tikruoju popiežium. Jis buvo sušauktas netikro popiežiaus Jono XXIII. Pyzos antipopiežius Jonas XXIII tikėjosi, kad susirinkimas jį patvirtins tikruoju popiežium, tačiau apsiriko. Susirinkimas (kuriame dalyvavo apie 18 tūkstančių dvasiškių ir daug pasauliečių) jį ir Avinjono antipopiežių Benediktą XIII atstatė iš vietų. Tikrasis Romos popiežius Grigalius XII įteisino šį susirinkimą, pats iš naujo jį sušaukdamas ir po to laisvai atsisakydamas savo vietos, kad būtų lengviau, išrinkus naują popiežių, užbaigti nemalonią Avinjono schizmą. Naujai išrinktas popiežius buvo Martynas V, ir tokiu būdu buvo baigta schizma. Susirinkimas pasmerkė Husso ereziją, bet pašlijusios disciplinos bažnytiniame gyvenime jam dar nepasisekė galutinai atstatyti. Be to, dar buvo nutarta, kad tikintieji priimtų komuniją tik vienu pavidalu.

17. *Bazelio-Feraros-Florencijos 1431-1443 m.* Šis susirinkimas buvo sušauktas Bazelyje, paskui perkeltas į Ferarą ir baigtas Florencijoje. Buvo vėl dedamos pastangos sujungti graikus ir kitus ortodoksus su Romos Katalikų Bažnyčia. Buvo svarstomi ir kiti klausimai,

liečią Romos vyskupo (popiežiaus) galią visoje Bažnyčioje.

18. *Laterano (V) 1512-1517.* Paskelbta popiežiaus valdžia bažnyčios susirinkimuose ir pasmerkta erezija, sakanti, kad žmogaus siela yra mirtinga.

19. *Tridento 1545-1563 m.* Tai buvo vienas svarbiausių Bažnyčios visuotinių susirinkimų, sušauktas aiškiai nustatyti kai kurias tikėjimo tiesas, kilus protestantizmui. Čia buvo paaiškintas katalikų mokslas apie gimtąją nuodėmę, atpirkimą, Dievo malonę, sakramentus. Buvo atmestas Liuterio mokslas, kad išganymui nereikia gerų darbų, bet pakanka tik tikėjimo. Taip pat buvo paskelbta, kurios knygos sudaro Šv. Raštą. Čia buvo daug kalbėta, svarstyta ir nutarta, kokios yra XVI-tojo amžiaus reformacijos klaidos ir kokios reformos Bažnyčiai yra reikalingos.

20. *Vatikano (I) 1869-1870 m.* Šis susirinkimas nebuvo baigtas. Buvo manoma, kad dabartinis Vatikano susirinkimas bus jo tęsinys. Tačiau dabartinis susirinkimas pavadintas antruoju Vatikano susirinkimu, tad nėra pirmojo tęsinys. Pirmame Vatikano susirinkime buvo svarstomos kai kurios modernių laikų klaidos ir paskelbta popiežiaus neklaidingumo dogma.

Antrasis Vatikano susirinkimas buvo sušauktas 1962 m. Tai yra pats didžiausias susirinkimas visoje Bažnyčios istorijoje. Pirmoji jo sesija, kurioje buvo nagrinėjami daugiausia liturginiai klausimai, jau yra baigta. Rudeiop prasidės antroji sesija, kur bus sprendžiami kiti įvairūs klausimai, norint pagyvinti krikščioniškąjį gyvenimą. Šis susirinkimas pasižymi ypatinga tolerancija kitoms krikščioniškojo tikėjimo bendruomenėms. Galima tikėtis, kad tai bus pirmas konkretus žingsnis į Bažnyčios vienybę.

KAIP REAGUOTI Į "MALDOS GRANDINĖLES"?

KĖSTUTIS TRIMAKAS, S. J.

Vienas skaitytojas teiraujasi, kaip reaguoti į laiškus, platinančius maldos grandinėles. Kadangi tokių klausimų vis dažniau pasitaiko, jaučiame pareigą atsakyti "Laiškuose Lietuvosiams"

Pirma, spausdiname anam skaitytojui atsiųstą paciškinimą apie maldos grandinėle, kad ir kitus skaitytojus apie ją supažindintume.

"Panašus laiškas buvo pradėtas Amerikoje ir turi apeiti tuo keliu visą pasaulį. Laimė ir džiaugsmas aplankys tą žmogų, kuris tikėdamas ir neatidėliodamas išsiųs tuos laiškus per 13-ką dienų 13-kai asmenų, kuriems linki geros valios. Taigi, nepagailėk kelių centų ir truputį laiko; palaikyk lenciūgėlį ir susilauksi didelių malonių. **Keli pavyzdžiai:** Vienas klebonas, kuris išpildė tą prašymą, išlošė daug pinigų. Vienas anglas, kuris gavo šį laišką, sunaikino: greitu laiku neteko savo sūnaus. Dar vienas, gavęs šį laišką, iš jo juokėsi per 13-ką dienų, rodydamas kitiems; liko nelaimingai užmuštas. Du Amerikos kariai tapo labai turtingi tą lenciūgėlį išsiųsdami ir palaikydami. Todėl turėk vilties..."

Gera yra melstis ir jungtis su kitais maldoje. Tie, kurie tas maldų grandinėles pradeda ir tęsia, gali būti geros valios žmonės. Tačiau jos nėra visai sveikas religinis reiškinys. Prašau pažiūrėti, į ką kreipiamas dėmesys; 1) į skaičių "13"; 2) į materialinį atlyginimą: jei padarysi, pelnysi; jei ne, atsitiks blogai, tai jau vis vien, bent iš baimės, padaryk. Tokiu būdu į maldą įmaišomi du su religija nesiderinę dalykai: 1) prietarai ir 2) prekybinis santykiavimas su Dievu iš baimės arba

KORNELIJUS BUČMYS, O.F.M.

DEVI

Indijos filmų pramonė savo kiekybe viršija ir Hollywoodą, nors kokybe gal dar nepajėgtų rimtai konkuruoti. Vis dėlto ir ten yra tokių asmenybių, kaip filmų gamintojas ir režisierius Satyajit Ray, kurs pateikė plačiai pasaulio publikai neužmirštamą Apu trilogiją: "Pather Panchali" (1958 m.), "Aparajito" (1959) ir "The World of Apu" (1960). Jo naujaušias kūrinys — "Devi" ("Deivė").

Dabartinės Indijos aplinkumoje turtingas ir religingas patriarchas Kalilinkar savo sapnuose turi viziją, kad jo 17-metė marti esanti deivė Kali išikūnijimas. Ne tik pats ją pradeda garbinti, bet, greit

---

iš grynai materialinio pelno motyvų. Dėl to tėra vienas atsakymas į klausimą, kaip reaguoti į tokius maldų grandinelių laiškus. Nėra verta į jas kreipti dėmesio, nei jas toliau platinti. Galima surasti geresnių priemonių, kaip žmones vesti į pamaldumą — be prietarų priemašų. Religija yra per kilni, kad ji būtų maišoma su prietarų niekais.

pasklidus gandui, netrukus ir paprastu kaimiečių būriai meldžiasi prie jos kojų. Atnešamas sergęs vaikas, kad jį deivė pagydytų. Jaunoji marti iš pradžių sutiko būti garbinama, vien nenorėdama ižeisti savo uošvio, bet kai sirgęs vaikas pagyja ir visi šaukia apie stebuklo įvykimą, net ir ji pati pradeda tikėti savo dieviškumu. Grįžta iš Kalkutos universiteto dar vis bestudijuojas jos vyras ir nori ją išsivežti iš tos aplinkos. Tačiau ji ryžtasi likti namie: "Kas, jei aš iš tikrųjų esu deivė?" Netrukus mažytis brolvaiškis susergera, ir, vietoj gydytojo, ieškoma pagalbos pas deivę. Vaikutis miršta, o vėl grįžęs studentas randa žmoną išprotėjusią.

Šis filmas Indijoje sukėlė nemažą triukšmą ir buvo laikomas pajuokiančiu religiją. Buvo uždrausta ši filmą išeksportuoti, ir tik vėliau Ministeris Pirmininkas Nehru uždraudimą nuėmė. Iš tikro, giliau išgilinus, iš vakarietiško požiūrio vertinant filmo tematiką, čia nėra pamerkiama ar išjuokiama religija, bet tik kritikuojamas prietarīgumas.

Šiame filme randamos abi režisieriaus S. Ray ypatybės — paprastas nuoširdumas ir lėtumas, vedant situacijas prie traģiškos pabaigos.

Jaunosios deivės rolėje Sharmila Tagore pateikia pasigėrėtinai puikią vaidybą, kaip jai tai buvo pavykę jau anksčiau, vaidinusiai Apu žmoną. Nors nedaug čia jai tenka kalbėti, bet jos plačios akys daug pasako.

Nespalvota fotografija — aukščiausios kokybės. Nežiūrint šių visų gerų savybių, vakarietiško triukšmo ir greičio mėgėjai šiame filme gal ir nuobodžiaus, bet meniškų filmų ieškotojai čia ras nemažą patenkinimo.

SON OF FLUBBER

Walter Disney, pereitais metais susilaukęs didelio pasisekimo su filmu "The Absent-Minded Professor", sumanė pasinaudoti publikos prielankumu, kol dar iš atminties nėra išblėsę minėto filmo komiški vaizdai ir situacijos.

Būdinga, kad panašiais atvejais tokie nauji filmai, tęsdami pirmojo filmo temą ar naudodamiesi panašiomis priemonėmis, ne visada pajėgia išsilaikyti jau anksčiau pasiektoje aukštumoje. Be to, ir pati publika reikalauja ko nors naujo ir vertingesnio. Konkrečiu atveju nebūtų galima pasakyti, kad "Son of Flubber" visiškai prilygtų ankstesniam, minėtam filmui "The Absent - Minded Professor".

Šiame filme taip pat pagrindiniu veikėju pastebime Fred MacMurray, kaip Prof. Ned Brainard, išradusį naują medžiagą "flubber" arba "skrendančią gumą". Si speciali medžiaga įgalina seną automobilį atsiplėšti nuo žemės, lyg helikopterį. Ankstesniame filme pritaikius nuostabią medžiagą krepšinio žaidėjų batams, savo kengūriškais šuoliais jie nemažą nustebino priešininkus. Šios komiškos scenos naujajame filme kartojamos jau futbolo rungtynėse.

Genialus profesorius išranda ir naujovišką "sausą lietu", tam tikrą priemonę sukontroliuoti orui. Iš pradžių vis dėlto ne labai sekasi, ir išdaužomi langai kelių mylių spinduliu.

Iš pereito filmo vėl matome Nancy Olson, kaip profesoriaus žmoną, nepraleidžiančią jokios progos jį patrukdyti, o taip pat ir Keenan Wynn, kaip finansų bendrovės atstovą. TV ir Broadway teatrų komikas Paul Lynde, kaip futbolo rungtynių pranešėjas, taip pat nemažą prisideda prie filmo komiškumo.

Sis filmas, be abejo, iššauks ne vieną šypsnį, o taip pat ir nuoširdų juoką net ir iš suaugusių, bet ypač jis bus džiuginantis mūsų mažiesiems.

FIVE MILES TO MIDNIGHT

Taip jau lyg buvo ir laukta, kad Sophia Loren, laimėjusi pereitų metų geriausiai artistei skirtą Oscar premiją už vaidybą filme "Two Women", vėl turėtų rimčiau pasirodyti ir kitame filme. Sėkmingai atlikusi savo vaidmenį ir kitoje dramatinėje rolėje, tuo gal labiau sustiprintų pažiūras tų jos šalininkų ir gerbėjų,

LIETUVIAMS REIKŠMINGA PROGA

kurie tvirtina, kad ne visos S. Loren vertybės matuojamos centimetrais ir coliais.

Naujame filme "Five Miles to Midnight" iš tikro S. Loren pasirodo puikiai ir įtikinančiai, stipriau negu bet kokiame ankstyvesniame filme. Čia jai tenka vaidinti jauną neapoletę, ištekėjusią tuoj po karo už amerikiečio kario (Anthony Perkins). Begyvenant Paryžiuje, tarp judviejų pasireiškia vis daugiau charakterių skirtumų ir šeimos nesusipratimų. Zmonoje vis labiau bręsta mintis atsiskirti nuo savo nesubrendusio vyro ir, jam tarnybos reikalais išskridus iš Paryžiaus į Casablanca, ji jau galutinai nutaria skirtis. Nemažai ją nustebina ir sukrečia žinia, kad lėktuvas su jos vyru ir visais kitais keleiviais žuvo nelaimėje. Dar labiau jai tenka nustebti, kai po gedulingų pamaldų grįžus namo, slapta grįžta jos vyras. Jis pasižada visiškai pranykti iš jos gyvenimo, jei ji išims jam iš apdraudos bendrovės 120 tūkstančių dolerių. Mat, prieš išskrisdamas, jis tokia suma apsidraudęs. Kiek suabejojusi, žmona pagaliau sutinka ir bailiai prisistato apdraudos bendrovėn. Po eilės įtampą keliančių situacijų, filmas baigiamas nelaukta atomazga. Tad geriau jos ir neatidengti, nes tą filmą dar matysiantiems nenorėčiau sugadinti viso nelauktinumo ir įtampos malonumo.

Anthony Perkins jau kelintas kartas iš eilės vis pasirodo nenuoramos jaunuolio vaidmenyse: psichopatas filme "Psycho", iki juokingumo naivus filme "Phaedra". Šiame filme tarpais atrodo lyg pamaiva ir kapryzingas vaikėzas, o kitais momentais neperkalbamas užsispyrėlis. Sulaukus 30 metų amžiaus, atrodo, būtų lyg jau ir laikas subręsti.

Peter Viertel paruoštame filmo tekste nemaža nenuoseklumu, ypač antrojoje filmo pusėje, kurių net ir prityręs režisierius Anatole Litvak nebepajėgė išlyginti.

Suaugusieji galės pasigrožėti rimta Sophia Loren vaidyba ir Paryžiaus vaizdais, perduodamais nespaltvota fotografija.

Yra didelių darbu, kuriuos padaryti pasitaiko tik viena trumpo laiko proga. Ta proga nepasinaudojus, daugiau ji niekad nesugrįš.

Tokia vienkartinė ir trumpo laiko proga yra dabar Amerikos lietuviams. Mums duota įamžinti lietuvių vardą Amerikos sostinėje Washington, D. C., visos Amerikos Globėjos — Nekaltai Pradėtos Šv. Marijos šventovėje.

Koplyčios įruošimas ir išpuošimas kainuos 325,000 dolerių. Turėsime kelis tūkstančius dolerių išlaidų, kol tą tikslą pasieksime. Pasiryžimas nemažas, kuris pareikalaus visų pasišventimo ir dosnumo. Laiko mums duota nedaug. Jeigu iki šių metų rudens nesurinksime žymios dalies lėšų, ta koplyčia bus atiduota kitiems, ir kitos tokios progos jau niekad neturėsime. Užtat nuoširdžiai raginame visus Amerikos lietuvius šią progą panaudoti. Kiekviena lietuvių parapija saviems reikalams surenka žymiai didesnes sumas negu reikės šiam visos Amerikos lietuvių paminklui. Kartą sukurtas, daugiau mūsų paramos nereikalaus ir bus pastovus visiems laikams Amerikos sostinėje. Būdami vieningi, nesunkiai pajėgsime ši gražų pasiryžimą ištesėti.

Mūsų planuojama koplyčia bus skirta Šv. Marijos garbei, Apsireiškimo Šiluvoje vardu. Koplyčioje bus ir kitų lietuviams savų istorinių vaizdų. Šv. Marija neliks mums skolinga už mūsų meilę jai. Dosniai paremkime šį pasiryžimą ir melskimės už gražų šio darbo pasisekimą.

Informacijų ir literatūros prašykite pas savo parapijų kunigus ir savo organizacijose.

Paminklinės Lietuvių Koplyčios Komiteto vardu:

Vyskupas Vincentas Brizgys,

Vykdomojo Komiteto Pirmininkas

Vyskupas Kazimieras Salatka,

Garbės Komiteto Narys

“Laiškų Lietuviams” metinis parengimas puikiai pasisekė. Dėl to esame nuoširdžiai dėkingi visiems talkininkams.

Sveikiname konkurso laureatus: A. Baroną, V. Frankienę, Sesele Jurgitą ir N. Užubalienę. Labai dėkojame premijų mecenatams: dr. A. Čiuriui, dr. A. Rudokui, p. A. Juškienei, kun. V. Memėnui ir dr. A. Kurgonui. Tikimės, kad atsiras mecenatu ir ateinančiam konkursui. Didelė padėka ir jury komisijai: P. Razminui, L. Germanienei, K. Bradūnienei, kun. F. Gureckui ir V. Būtėnui. Solistė Valentina Kojelienė, akompanuojant F. Schauwecker, bent valandai pakėlė klausytojus į muzikos aukštybes. Jiems nuoširdi padėka.

Puikią vakarienę suruošė komisija: S. Statkienė (pirm.), L. Bendoraitienė (ji suorganizavo ir loteriją), A. Jankauskaitė, M. Jonikienė, O. Kanišauskienė, B. Kazlauskienė, D. Kurauskienė, K. Petreikienė, A. Rimienė, J. Smilgienė ir E. Zelbienė. Joms ivairiomis aukomis talkininkavo: Avižienienė, Armalienė, Bačinskienė, Bakaitienė, Baliūnienė, Balnienė, Blekienė, Bobinienė, Bubelienė, Bulotienė, Čepaitienė, Černienė, Dainauskienė, Domanskienė, Endzelienė, Eidukienė, Endrijonienė, Garūnienė, Gumbinienė, Grundmanaitė, Gradinskienė, Gaižiūnienė, Juškaitienė, Juozevičienė, Juškevičienė, Juodkienė, Jančienė, Kasniūnienė, Kučiauskienė, Kalvaitienė, Kolbienė, Kisielienė, Kižienė, Labokienė, Lieponienė, Liškevičienė, Markienė, Merkienė, Mackevičienė, Maskaliūnienė, Maldeikienė, Miniatienė, Mieželiennė, Meškauskienė, Macnorienė, Musteikienė, Paulionienė, Peterienė, Puniškienė, Petkienė, Račiūnienė, Ročkienė, Ročkuvienė, Radvilienė, Rimkienė, Rožėnienė, Rumšienė, Remienė, Rimienė, Rozniekienė, Rakutienė, Rūgytė, Semėnienė, Stasiškienė, Stropienė, Šošienė, Salčiuvienė, Šileikienė, Tamošiūnienė, Tumasonienė, Tumosienė, Ukrainienė, Vilutienė, Vilūnienė, Vilimaitė, Vilkienė, Viktorienė, Valinskienė, Virpšienė, Žukienė, Zvinienė, Putrimas, Mackevičius (Brighton Bakery).

Loterijai fantus aukojo: Justas Lieponis (Furniture Center), Izolda Bendoraitytė, Dr. M. Budrienė, V. Juodeika, Larisa Jankūnienė, S. Barzda, Talandis Food Store, “Parama”, T. J. Borevičius, S. J., p. Semėnienė (“Daina”).

Bilietus parduodant ir tikrinant, talkininkavo: J. Šlajus, V. Statkus, V. Kučiauskas, J. Paronis, J. Prapuolenis, R. Kučiauskienė, Bobinaitė, Bernatavičiūtė, Bagdonaitė, Dudėnaitė, Jakševičiūtė, Keliuotytė, Lesniauskaitė, Šukelytė, Svaraitė, Vijeikytė. Bilietų pardavimas ir skelbimai: “Marginiai”, p. Karvelio krautuvė, “Margučio” ir Sof. Barcus radijo programos, “Draugas”, “Dirva”.

Taip pat įvairiems darbams talkininkavo: muz. A. Nakas, fotogr. S. Koncevičius ir V. Noreika.

Visiems labai nuoširdžiai dėkojame. Jei kurį nors užmiršome, atsiprašome. Už visus talkininkus buvo atlaikytos pamaldos kovo mėn. 17 dieną.

Atsiūsta paminėti

Titus Narbutas. MARIJOS ŠVENTOVĖS AMERIKOJE. Išleido Immaculata. 212 psl., kaina \$2.50.

K. Pr. Vaseris. PADANGIŲ KELIAI. Autoriaus leidinys Australijoje. 76 psl., kaina 14 šil.

Vincas Ramonas. DAILININKAS RAUBA. Novelių rinkinys. Išleido Viltis. 240 psl., kaina \$3.50.

Antanas Rūkas. VIENIŠO ZMOGAUS GYVENIMAS. Juozo Adomaičio — Dėdės Šerno gyvenimo bruožai. Išleido Am. Liet. Istorijos Draugija. 206 psl., kaina \$2.00.

LAIŠKAI LIETUVIAMS

2345 West 56th Street

Chicago 36, Illinois